

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő:
VÉSZI JÓZSEF.

Felolós szerkesztő:
BRAUN SÁNDOR

Kiadja:
A SZERKESZTŐSÉG.

Égész évre 28 k. (14), 1/2 évre 14 k. (7), 1/4 évre
7 k. (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér. (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Ujév a politikában.

Budapest, január 1.

(s.) Az ujévi beszédekkel méltatni ezuttal kellemes és könnyű feladat. Kellemes, mert valamennyi igazi ünnepi beszéd, egyikben sincs egyetlen disszonáns hang sem, amely elméledésünkbe zavaróan szólna bele; és könnyű, mert a beszédek megannyian szinte önmagukat kommentálják.

Politikai jelentőségre három szónoklat magaslik ki a politikusok ünnepi orációi közül: a Széll Kálmáné, a gróf Andrássy Gyuláé és a gróf Apponyi Alberté. Időrendet tartva, fejezzük ki mindenekelőtt őszinte elismerésünket gróf Andrássy Gyula irányában, aki a szabadelpvüpart üdvözlétének a miniszterelnök és kormány tagjai előtt igazán szerencsés, ékesszóló és bölcs tolmácsa volt. Az essay-író szemével nézte meg és ebben az előkelő beállításban méltatta gróf Andrássy Gyula a mai Magyarország aktuális helyzetét; tömör, konciz és preciz képét rajzolta meg az új korszak kialakulásának, jelen állapotának és jövő fejlődésének. A beszédnek különösen három fő momentum adja meg a fiziognomiáját. Az egyik, amelyben jellemezte Széll Kálmán vezetésének hatását és eredményeit, a másik, amelyben a jövő feladatait foglalta össze és a harmadik, amelyben megjelölte a kormánynak és a pártoknak a helyzetét e feladatokkal szemben. Az első részben meggyőzően mutatta ki, hogyan regenerálta Széll Kálmán fellépése egész közéletünket, hogyan mentette meg azokat a nemzeti kincseinket, amelyek amaz emlékezetes, szomorú időkben kockán voltak; hogyan mentette ki a válságból a hatvanhetes nagy alkotásokat, megerősödvé és ellenálló erejükben gyarapodva; ráadásul pedig hogyan

mentette meg Magyarország önálló rendelkező jogának érvényesítése az egész monarchiát a paralízistől. Azután az igazság erejével állította elénkbe a szabadelvűségnek diadalmas kibontakozását az új rendszerben, amely nemcsak hű maradt a szabadelvűséghez, hanem új részekkel bővítette a magyar szabadelvűségnek sokszázados épületét, mert megvalósította a liberalizmusnak azt a követelményét, hogy törvény védje meg úgy a képviselőknél, mint a választóknál a kormányval szemben való függetlenségét. Gróf Andrássy Gyula klasszikus tanuja lehet ennek az igazságnak, nemcsak azért, mert nevezetesen tényező volt az új rendszer előkészítésében, hanem azért is, mert a liberalizmus harcosai között is az elsők sorában áll ő, aki erős hittel hirdeti a szabadelvűségről, hogy a többség politikájának állócsillaga. Erős hittel, tisztá szemmel látja, hogyan helyezkednek el a szabadelvűség naprendszerében a szabadelvűpárt firmamentumának kisebb-nagyobb bolygói és bolygódjai, s hogyan uralkodik valamennyi fölött, átható fényével, el nem homályosítva, az átvonuló felhőktől is megtisztítva a szabadelvűség állócsillagát.

A beszéd másik uralkodó momentuma a jövő feladataira való komoly ráutalás, amelynek ismét a közgazdasági kiegyezés adja a gerincét. Tiszta, világos, szabatos ez is. Becsületos megegyezés a szövetségstárral, jó alku, ha lehet, rossz alku semmiesetre és a nemzet jogainak teljes érvényesülése minden körülmények között. És ezzel a feladattal szemben — a beszéd harmadik, befejező részében — nyugodt önértékeléssel aposztrofálta a vezért és a pártot. A vezért, akiben a párt megbizik, a pártot, amely joggal bizik vezérében, bizik benne szabadon,

függetlenül, — mert maga a vezér oldotta fel az érdeküggés szálait — s amely párt teljesen egységes immár a vezér iránt való bizalomban és kötelességeinek komoly ártérésében.

Az egységnek, a harmóniának, a kötelességekben való szolidaritásnak nyugodt, nem akkordjával végződő beszédnek hatalmas, grandiózus visszhangja támadt nyomában Széll Kálmán ajakán. A miniszterelnök válaszában a formai szépség a tartalom erejével és súlyával párosul. Egy erősen szubjektív bevezetés után — amely közvetlenségével és igazságával megkapó — méltósággal teljesen mutatott reá az elmúlt esztendő legnagyobb eseményére, a szabadelvűpárt fényes győzelmére az első tisztá választáson. Joggal nevezte ezt a győzelmet az elvek győzelmének és a parlamentarizmus diadalának. És senki erről annyi jogos önértékeléssel nem szólhatott, mint Széll Kálmán, aki talán egymaga hitt ebben a győzelemben és így joga lett volna ahhoz is, hogy a maga személyes győzelmének nevezze. Nem tette, de a hives lelkes ovációja tanuskodott arról, hogy a párt méltányolja vezérének apostoli hitét és elzántságát, amelynek az elvek győzelmére és a parlamentarizmus diadalára köszönhető. A hatvanhetes alapról és a szabadelvűségről mondott nemzeti ítéletnek nevezte Széll Kálmán a választás eredményét és meggyőzően mutatott reá, hogy a nemzet alutasította magától a közjogi ellenzék irányát és azt a másik irányt is, amely a szabadelvűség életére tör. És ami erre következett, az a szabadelvűségnek magasán szárnyaló diadalhimnusa volt; magas szárnyalású és minden ellenmondást leverő erejű hirdetése annak a tételnek, hogy az egységes magyar állam csak a szabadelvűség talapzatán áll.

T Á R C A

Előbeszéd

a Vígsház magyar ciklusához.

Írta: Jókai Mór.*

Tüneményes álom vonul el előttem:
Évtizedek hosszú sora, mit átéltem,
A magyar színészet felszálltának álma:
Hogyan nőtt fel a kis mustármagból palma. —
Égből kellett szállni e diés szellemnek,
És szívet találni, ahol megszülemlt;
Lelket, aki terem, s élő szobrot hozzá,
Ki a költő szavát messze visszhangozná.

Kinek visszhangozná? Van-e, aki hallja?
Hol a nép, ki magát még magyarnak vallja?
Mit ér a napsugár, ha idelelné hó van?
Honfiaság, eszménykép, minden kihalóban.
Gúny a komédiás neve: azt az atyja
Megtákozta, édes anyja megsiratja.
Közöny, balítélet a népek lelkében,
A főrend nem honfi, de idegen éppen.
Komédiásbódé bohóc-bukfenekekkel
Versenyez a nemes kezdő művészekkel.
S a magas Olympot elfoglalta régen
Az idegen múzsa: nincs nyílás az égen!

Mégis ráléptek a tövises pályára.
Fölkapaszkodtak a Thespis kordejára,
Mondtam őket földönjáró csillagoknak,
Kik az éjhomályban maguktól ragyognak.

* Az Ocskay brigádéros mai századik előadásán szavaltá Topolczai Dező.

Küldöttel voltak Istenhivatásnak,
A kik fegyver nélkül nemzetért esatáznak.

Budapestnek volt már művészet-ösarnoka,
Idegen műzának avatott hajloka —
— Mily munkába került, amíg kivíhhatták,
Hogy a magyar hangot ebben elsríhhatták!
Egy héten egy napon, komor péntek napján,
Mikor üres a ház: — jó volt nekik hagyján.
Ajtótek Budáról jégtől zajló Dunán,
S hazatértek fázva előadás után,
De keblük tele volt művészet tüzével:
Az égett, az lángolt, az melegíté fel.

Végre is fölébredt a mély' alvó nemzet:
S színházat épített, ez volt a jó kezdet.
Főlépítését is mondjuk legendának:
Főúr és napszámhoz hozzájárulának,
S ki akkor a magyar nemzetet képezte,
A nemesi rend az adóját itt kezdte.
A legelső adó, mit szűz vállá szenvedt,
A művészet volt: úgy fogadta mint szentet.
Temploznak nevezte a művészet házát,
Isteninek mondá művész alkotását,
Törvénybe iktatta színészet oltárát,
Megalapítá a művelődés várát. —
És a honi múzsa, a magyar művészet
Hódított: fővárost, nemzetet egészet.
Versenyre kelt a nagyhírű idegennel,
És e nehéz harcából kiszállt győzelemmel.
S hol a magyar népet hiába kerestéd,
Megmagyarosítá egész Budapestet.

Mikor a szabadság hajnala meghasadt,
Egyedül uralta az Olymp magasat.

Kivette a részét honfűdicsőségéből,
A legelső zászlót ottan szentelék föl.

Aztán jött a szörnyű éjszaka e honra:
Minden, ami drága, halomra omolva,
Csak színházunk állt még egyedül magában,
Világítótorony tenger viharában. —
— Idegen művészek újra visszatértek
S helyet a nemzeti színházunknál kértek,
Sohasem felejttem a szót, amit mondtott,
Aki viselt akkor színházunkra gondot,
A hatalmas úrnak, a ki ráparancsolt,
Előbb ötlöt-hatolt, végre mégis csak szolt:
„Hogy a színházunkat hetenkint hány napon
Idegen művészi truppnak átadhatom?
Hát ha szólnom muszáj, azt mondom, hogy egyszer,
De ha szólnom szabad, azt mondom semmieszer.“
S maradt a semmieszer: ez utolsó várunk
Megmaradt minékünk, mindent tőle vártunk,
S a mit tőle vártunk, azt el is végezte,
Ünnep volt e háznál minden szini este.
Innen hallottuk, hogy volt egy Magyarország,
Kinek diésőségét béreok visszhangozták.
S van még és lesz még egy újra élő nemzet,
Ki a halhatatlan népben gyökerezhet.
A színház teremtett egy új iredalmat,
Elvetett eszméknek ez adott oltalmat.

Megint jött egy árnyék, a mikor azt kérdeék
Odafenn nagy Bécsben, hol a törvényt mélték,
Amikor egy nyers hang dőlőföven felkiált:
„Hát mégis játszanak Pesten komédiát?“
— Ók tüntek el rendre; szépen elmúlnak;
Komédiásai a politikának. —
Mi pedig maradtunk, nőttünk, győzve-győztünk,

hat és fejlődhet biztosan. A poéta lendülete és az államférfi mély bölcsesége ölelkezett ezekben a szavakban. Mindenkinél meg kell éreznie, hogy olyan ember szava ez, akinek politikai életében a szabadelvűség az életőzont képviseli.

A poéta lendületet azonban nyomon követte egy józan, hideg, komoly, sőt komor intelem. Hirtelen, átmenet nélkül, talán hogy az ellentét is fokozza a következő súlyos igazságok hatását, a gazdasági kérdésekről kezdett beszélni a miniszterelnök. A feladatok nehézségeit nem igyekezett kisebbiteni egy szóval sem, de nem is taldott a jellemzéshez egy fölösleges betűt sem. A maga álláspontjáról egész röviden szólott; tehette, mert ez az álláspont eléggé ismeretes és a lehető legvilágosabb. Néhány markáns szóval felállította a helyzet mérlegét és sietve tért rá a konkluzióra. Ez a konkluzió pedig nagyon erős intelem, nem nekünk, hanem Ausztriának. Az osztrák pártok vesztett tusájának fenyegető veszedelmire figyelmeztette Széll Kálmán a torzalkodó osztrák politikusokat. Ennek az admoníciónak a komolysága szinte megdöbbenő. Mikor Széll Kálmán, aki annyira föltétlen ura minden szavának és minden cselekedetének, ilyen súlyos figyelmeztést röpit át a Lajtán, akkor ennek a jelentősége nagyon is nem mindennapi. És ha megmondjuk, hogy a magyar miniszterelnökről odaát is tudják, hogy ha a maga nevében beszél is, az, amit mond, nem mindig tisztán egyéni felfogásának a tükré, hanem nagyon gyakran magasabb intencióknak is a szerencsés tolmácsa szokott lenni: akkor nem lehet félreismerni ennek a mai nyilatkozatnak kivételes fontosságát. Maga a nyilatkozat is rendkívüli, de rendkívüliek azok a következmények is, amelyekre számít. Várjuk ezeknek a beteljesedését. Várjuk és reméljük, hogy az ideátról érkező komoly szó hatása alatt talán egy pillanatra megtalálják a jobbik eszüket az osztrák urak és ezt megtalálván rájönnek, hogy mit veszíthetnek, mit kockáztatnak, ha ki nem kapcsolják gyűlölködésük anyagából az egzisztenciális kérdéseket. A tizenkettedik óra csakugyan ütött. Széll Kálmán szavára talán beáll az a pillanatnyi csend, amely elég lesz arra, hogy odaát is meghallják az óra ütését.

A miniszterelnök beszédének ez volt a

Magasra kitűzött célt is megelőztünk. —
Im most tiz színháza van már Budapestnek,
Valamennyi magyar és egy sem felesleg. —

Ime most egy színház, kinek *Vig* a címe
Zászlójának tarka szivárvány a színe,
Egy merész eszmével lép föl a küzdőterre:
Felajánlja padját száz magyar estére.
— Ez a hekatombe! Hol az áldozatot
Az idegen bánja, ki ellen hozatott.
Száz magyar színházi este egyfolytában,
Merész volt, akinek agyánab ez támadt.
Várvívó ostrommal egyenlő a terve,
S ahogy megindíták, úgy meg is lesz nyerve.
Hisz vannak még költők, magyarok nagy sorban:
Hogyha összegyűlnék, ott egész tábor van.
Szellemük versenyt fut bármely nemzetével,
Tehetsége pályáz eszével, szívével.
S művésznők, művészek, kik teremő észszel
Alakitnak abból, mit a költő képzél.
Tolmácsai a magyar szónak, zengő dalnak,
Örökősei a régi diadalnak,
A kikért a babér zöldül és a rózsza
Nyílik, hogy utjukat végig koszorozza. —

A magyar költők még tudnak lelkesülni,
Az eszményképekért Parnasszra kerülni. —
Ezek számára lett megnyitva e csarnok,
Küzdőterre kiszáll sok szellemi bajnok.
A cél nemes és nagy, magyar és eszményi,
Oly magas, hogy számmal meg sem lehet mérni.
Kinél a sikerhez tán kétkedés járhat,
Sértené a hozzá magyar közönséget,
Buzdításom dicső csak e szókkal végzem:
„Hadd higgyem tapsodról, hogy mostan az ég zeng!”

sulymérője és ezzel fogják megmérni egyáltalán a mai politikai ujesztendő süllyát.

Amiből nem következik, hogy ne hallódjék messzire az a gyönyörű szózat is, amelyet gróf Apponyi Albert intézett a tisztelgő szabadelvűpárt jelenlétében a parlament összes pártjaihoz. A Ház elnökének *Hódossy* Imre szép, lendületes üdvözlő beszédére adott válasza ékes apologiája a parlament intézményének, a magyar parlamentnek és a *mostani* magyar parlamentnek. Mélységes gyönyörűséggel hallgattuk e szózatot, gyönyörűséggel és reménységgel, amely jól esett lelkünknek. Adja Isten, hogy beteljesedjék gróf Apponyi Albertnek az új parlament hivatásáról és hivatottságáról mondott szépséges próféciája, amely méltóképpen fejezte be a szabadelvűpárt ujesztendei ünnepét.

A szabadelvűpárt ujve.

Csaknem félszázados szokása már a magyar politikai közéletnek, hogy ujesztendő napján, amikor minden körben a jókívánság hangzik föl, a pártok is tisztelgnek vezéreiknél, hogy kifejezzék az évről-évről alkalmából szerencsekívánataikat. A *szabadelvűpárt* ujesztendje ezuttal is az *Ösz* pártelnöknek: báró *Podmaniczky* Frigyesnek üdvözlésével kezdődött.

A pártelnöknel.

A párt tagjai délelőtt 10 órakor gyűltek össze a szabadelvűklub márványoslopos termében és lelkesen megéljenztek az örök-ifjú pártelnököt, azután előlépett *Mohay* Sándor és előkelő színvonalu beszédben tolmácsolta a párt érzelmeit.

Rámutatott az őszszel lezajlott választások eredményére s arra, hogy a pártunk több kiváló tagját nélkülözni kell; megemlékezett *Szidágyi* Dezső és *Pulszky* Ágost elhunytáról, felsorolta a parlament jövő feladatait s aztán így folytatta:

Készen kell lennünk a küzdelem folytatására politikánk szabadelvű irányzatának törhetetlen fenntartásában, annak minden alkotásunknál leendő érvényre juttatásában, nemcsak a parlamentben, hanem minden azon kívül keletkező áramlat ellenében is. E tekintetben sajnálom azt a — remélem — muló tünetet, hogy az itjuságnak abban a részében, amelynek őseitől örökölt szent hagyományai alapján is a szabadelvűséget — országunknak századokon át fenntartó és életelő elemét — ideáitainak oltárán a legmagasabbra kellene helyezni, bizonyos, ezzel meg nem egyező hajlam mutatkozik. Nagy öbuzalommal től el és megnyugvásunkra szolgál, hogy a feladataink valamint az államélet változatosságából feimerülődő más, többé-kevésbé fontos teendők körül küzdelmeinkben pártunkat Széll Kálmán személyében oly férfi vezérli, aki közjogi alapos tudásánál, a kiegyezés szellemének tökéletes átértésénél s azon körülményenél fogva, hogy az ország anyagi érdekeit nem csak ismeri, hanem azokat állandóan szívén hordozza, hogy a szabadelvűség zászlóját fenn lobogtatva, azt nemcsak elméletileg képes a legszebben meghatározni, hanem az élő intézményekben is megvalósítani törekszik; egyszóval kiváló államférfi rátermettségénél fogva küzdelmeinknek sikerét, többségünk szambeli erejétől eltekintve is, ékesszólásának szónoki batalmával és álláspontunk logikai indokoltágának meggyőző kifejezésre hozatalával letétlenül biztosítani képes. (Hosszas, élénk tetszés és éljenzés.) És erősségünk az is, hogy pártunk tanácskozásait, pártunk beügyeit Te vezetted, kegyelmem uram, ki hazánk szabadságát és politikai közéletét fegyverrel, tollal, szóval és tettekkel állandóan szolgáltad, aki a párt ügyeiben mindig bölcseséget, tapintatot, a párt összességére és egyes tagjai iránt oly őszinte rokonszenvet, barátságot tanusítottál, hogy önként lakad sziveinkben az irántal való tisztelet, nagyrabecsülés és szeretet és érzelmeinkből forrnak ki azok a kívánságok melyeket a párt nevében Neked ezennel bemutatni szerencsés vagyok (Élénk éljenzés.), óhajta, hogy adjon az Eg Neked bo dog újvet, adjon erőt, egészségét nemes hivatásod további sikeres beteljesítésére. Isten sokáig étesse! (Hosszas, élénk éljenzés.)

Báró *Podmaniczky* Frigyes pártelnök erre következőleg válaszolt:

Tisztelt barátom! Szeretve tisztelt elvtársaim! Azzal kezdem beszédemet, amivel az előttem szóló az ő lényes szónoklatát végezte. Ti boldog újvet kívánok nekem s ezt szívből megköszönni mindenekelőtt való kötelességem. (Éljenzés.) Igaza van szónokotoknak, amikor azt mondja, hogy a mult év legnevezetesebb eseménye az általános képviselőválasztások voltak. Öszintén szólok, ugy, amint érzek: én csak nehezen, önmegtartóadással csak vezérnök parancsára maradtam meg abban az állásban amelyre emeltek. (Éljenzés.) Miért? Mert éreztem volt, hogy koromnál fogva nincs meg már az a rugalmasságom, amely szükséges ahhoz, hogy az új viszonyokkal szemben az általános választásokban akár direkt, akár indirekt uton résztvehessek. És miért fogott el ez az érzés? Mert két új törvényünk homályban hagyott bennünket, akik évek óta részt veszünk a választásokban, arra nézve, hogy minő következtetéseket lehetnek a törvényeknek a választásokra nézve. De a szabadelvűpártunk öszintén törekvés — aggodalmainkat szétosztatva — lényes győzelmet aratott, amiért titeket az Uristev éltessen és engedje, hogy a

közélet vezetése kezeitektől soha ki ne sikamoljék. (Éljenzés.)

Igaz, hogy — amint az előttem szóló szépen kifejtette — nagy veszteségek is értek bennünket, nagy erőket vesztettünk. De vezérünk gondoskodása ugy intézte az ügyeket hogy — nem a végzetel szemben, mert azzal nem küzdhetünk, de a lényeges viszonyokkal szemben — e veszteségek lehetőleg kipótolhassanak. Az Uristen éltesse őt ezért és engedje hogy minden tekintetben igaz érdeme szerint becsülhessük és szerethessük őt. (Élénk éljenzés.) A jeladatokra nézve, amelyek reánk várnak, bőven nyilatkozott az előttem szóló. En, mint egyszerű pártelnök, nem kérhetek egyebet, mint hogy a párt tartson össze, még olyan esetekben is, a mikor talán egyesek azzal, ami elhatározandó lesz, nem is minden részletében értenek egyet. Hiszen lehetetlen egy pártban minden egyes ember meggyőződését teljesen érvényre emelni, áldozatkészségre van szükség a közjó, a haza érdekében. (Ugy van! Ugy van!)

Ezek után legyen szabad lekem melyéből merítve meg úgy kérdést fölemlítenem, amely engem, mint régi vármegyei embert, igen érzékenyen érintett. A legutolsó megvegy választások alkalmával olyan szomorú tapasztalatokat tettünk, hogy kívánunk kell, hogy a közigazgatás államosítása minél hamarabb bekövetkezzék. A közigazgatás nem egy párt érdeke, annak jó vagy rossz volta minden egyes polgár érdeke, bármily hitű, meggyőződésű vagy nemzetiségű legyen is. A közigazgatás rendezését megköveteli a rend, a jog és a szabadság. Ezt vagyok bátor hangoztatni és kérem benneteket, hogy a szabadelvűpárt zászlaját lobogtassátok fennem, úgy, amint eddig is tettétek. Az Uristen titeket áldon meg jó kedvvel, jó egészséggel és mindenek előtt törhetetlen hazafisággal. Az Uristen titeket éltesse! (Hosszantartó, élénk éljenzés.)

A miniszterelnök üdvözlése.

Ezután a párttagok hosszú koosisorokban felvonultak a budai várba a miniszterelnöki palota elé, amelynek diszes nagytermében a párt tagjai igen nagy számban gyűltek egybe. Számosan voltak ott a pártnak főrendházi, valamint más, nem képviselő tagjai is. Tizenegy óra feljárt az idő, amidőn a miniszterelnök lakosztályába vezető ajtó szármayai megnyiták és *Széll* Kálmán miniszterelnök a kabinet valamennyi tagjától körülvele, megjelent a teremben. *Harsány* éljenzés rázta meg a levegőt. A párttagok félkörben foglaltak állást a kormány tagjai körül, mire gróf *Andrássy* Gyula előlépe a következő beszédet intézte a miniszterelnökhöz:

(Gróf *Andrássy* Gyula beszéde.)

Mélyen tisztelt vezérünk, szeretett barátunk! (Önérzetesen és bizalommal lépünk elődbe. Önérzésesen) mert pár hónappal eelőtt egy szabad nemzet szabad akarata diadalhoz juttatott bennünket. Nem erőszaknak, nem korrupciónak köszönhetjük a többséget, hanem elveink vonzó erejének és egyéniségged messze sugárzó népszerűségének. (Hosszantartó éljenzés.) Joggal mondhatjuk: mögöttünk áll a magyar nemzet értelmiségének túlnyomó többsége. (Igaz! Ugy van!) Ide jöttünk hozzád, hogy tiszteletünk, barátságunk és hazafias halánk jelölő a győzelmes zászlónak meghajtsuk előtled. Kötelességet teljesítünk ezzel. Mint mondtam, a te tetteidnek, a te helyes politikádnak köszönhetjük a diadalt. (Élénk éljenzés.) Nem akarom a multak történetét adni. Csak azon pár kimagasló eredményre kívánok foglalkozni, amelyek elegendő bizonyítást nyújtanak a nemzet életét döntően befolyásolták. Midőn átvetted a vezetést, vihar dult a hazát, ma béke honol a lelkekben. Midőn miniszter lettél, gyűlölet mérgete meg a közéletet, ma megint ideilkerkedett ama objektív szellem, amely nélkül doigolni, építeni, alkotni nem lehet. (Élénk tetszés.) Egyesek a régi nótát fujják, ezek azonban csak önmagukat fogják megsebzni. Nincs gyűlöletanyag, amely lobot vehetne. Csak azok dühöngnek, akik nem képesek nem dühöngeni. S ez eredményt nem elvek áldozata utján érted el.

Lejális háromod a parlamentben és rajta kívül és szigorú elvűség voltak békítő hatásoó titkai. Közös nagy igazsáinkat mind megóvtad. Közös elveinkhez hű maradtál mindenkor. A 67-es nagy alkotásokat megerősítetted, mert nehez időkben és előre nem látott akadályok közepett áltrevalóknak bizonyultak. (Élénk tetszés.) A közönségnek és a közös érdekű ügyek elintézésére módjának előfeltétele: az alkotmányosság, súlyos válság napjait éli, s neked mégis sikerült, jarratni utakon haladva, a két államnak egymáshoz való gazdasági viszonyát rendezni, még pedig sok tekintetben igazságosabban alapokon, mint az előbbi kiegyezésnek. Magyarország önálló intézkedési joga mentette meg a monarchiát a paralízistól. (Tetszés.) Erősen hangsúlyozom ezt, mert újra bizonyítja, hogy a magyar állam minden jogának épsége a monarchia nagyhatalmi állásának legbiztosabb talpköve.

E párt politikájának másik állócsillaga a szabadelvűség. (Tetszés és helyeslés.) Ehhez is hű maradtál. Minden nyilatkozatodat és tetteidet azon erős meggyőződés vezette, hogy e hazában csak a felekezettek, osztályok, foglalkozási ágak érdekeit kiegyenlítő, összefoglaló szabadelvű irányzattal lehet boldogolni, azon irányzattal, amely a radikálisizmussal csak a reakciótól féls jobban s e hazának nagy hagyományaitól meríti erejét. (Hosszantartó, élénk éljenzés.) A szabadelvűség sok százados épületét gondos kezud új részekkel is bővítette. A szabadelvűség követe ményre, hogy a képviselők és a választók függetlenségét a kormányval szemben törvény védje meg. Ez irányban is utódó lettél. A szabadság oltárán saját hatalmadból áldoztál. Szép és ritka példát adtal ezzel. Az ellenzékiek

rendesen követelik az ilyen hatású rendszabályokat. A kormányok rendszeresen fázunk tőlük. Te kivétel voltál. Ezért is büszkék vagyunk rád. (Élénk tetszés és éljenzés.) Az e részben hozott törvények egyes részletei hibásak lehetnek és reformra szorulhatnak, de ez nem kisebbíti az akció érdemét. Haszna anynyiban van s abban, hogy vele fejlődésünk ama bajainak gyógyításához fogtál, amelyek abból erednek, hogy a kormányának nagy a hatalma, a társadalom ellenben gyenge.

Szárnyat adott az idealizmusnak. Ideális célokat a realis élethez alkalmazva, megnevesítetted a politikai élet tartalmát. S mindez elérted a nélkül, hogy lefegyverezd a magyar államot, a nélkül, hogy erjét vegyed, ellenségeit, ha kell, összezduszhatnád. Ezek az eredmények hatottak a nemzet életére. Ezeknek köszönhetjük diadalunkat. De a politika, sajnos, nem tűri pihenést. Minden nap győznie kell annak, aki nem akarja előbbeni győzelmének gyümölcsöt élveztetni. (Tetszés.)

Nehéz idők előtt állunk. Közgazdaságunk állapota súlyos. Nagyszabású akcióra vár. El kell foglalnunk ama helyet, ahonnan kiindulva, a siker legfőbb reményével futhatjuk meg ama versenyt, amelyet az államok és népek a kenyérré és a megélhetés előfeltételéért vívnak. Közigazgatásunk reformra szorul. Már megindult a helyes uton, de még messze vagyunk a céltől. Közéletünk tisztántartásának nehez munkáját is folytatni kell. Szövetségársunk belétele veszőkkel terhes. De még sem aggódunk. Benned és magunkban bízunk. Ismerjük programodat és helyesleljük azt. Hus az a mi husunkból, vér a mi verünkéből. Egységesek is vagyunk. Harcra készen sorakozunk kipróbált vezérünk köré. Különböző forrásokból eredt a viz, amelynek harmónikus ereje a magyar állam munkakerekeit forgatja. Az egyesülés egy történet mint a tojasmoknál szokott. Eleinte könnyen felismerhető oszlopokban halad a két víz tömege, majd összekaverednek az atomok s végül közös szint és jelleget vesz föl az egész áradat.

Mi ma már egyes vagyunk. Ha vannak árnyéklatok közöttünk: együttes működésünket biztosítja a közös program összefoglaló ereje, a személyesbe vetett bizalom s azon meggyőződése e párt minden tagjának, hogy a kormány jennattarsa és e párt egysége előrangú országos érdek. Erős acélból van a penge, amelyet a nemzet kezébe adott s az nem fog cserben hagyni küzdelmek közepett. Másik nagy erőd és ereje a nemzetnek: e párt függetlensége föld. Azon voltál, hogy eloldjad az érdeküggés szálait magad és a képviselői között és a választás szabadságát is tisztelted. Azon járadoztál, hogy csak közös érdekek és nézeteik aranyonala kapcsoljon minket egybe. E törekvésed meghozza hasznát. Mennél függetlenebb valamely párt a kormánytól s mennél elismertebb és láthatóbb e függetlenség, annál nagyobb erkölcsi súlya van támogatásának. Pajzsod lesz és a nemzet pajzsa e függetlenség, midőn Ausztriával szemben kell majd érdekeinket képviselned. E párt a közös vámtérlet hiva. Tudja, hogy az ország anyagi érdekeit benned vetheti meg a legjobban. Azt is tudjuk, hogy alku csak úgy helyes, ha igazságos. Jóakarattal a velünk szövetséges népek iránt, méltányos kívánságaikat méltányossággal fogjuk viszonzni. S ha ily méltányos alkúért itt a hazában kellene majd küzdened, számíthatsz reánk. Az ellenlétes meggyőződés hévének ellene szegyezzük nyugodt leküszmeretünk kemény vértjét. De másrészt a pártunk minden tagja érzi anyagi helyzetünk súlyos voltát, s tudja, hogy vitális érdekeinkből áldozatot nem hozhatunk. Rossz alkúra tehát semmi körülmények közt sem vagyunk kaphatók. (Élénk helyeslés.) A legfelsőbb politikai tekintetek is ezt parancsolják. Szegény és elégedetlen Magyarországon mellett a monárkia Európában nyomorékszerre volna kárhoztatva. Tudjuk, hogy te is hasonlóan gondolkozol. Nem is azért hoztam fel ezeket hogy velek read befolyást gyakoroljak. Tudjuk mindnyájan, hogy rossz alkúval soha sem lépnl a nemzet elé. Csak azért emeltem ki a fentebbieket, hogy mások is ismerjék a te helyzetted és a mi elhatározásunkat, hogy másutt is lássák hogy nemcsak egy ember lelkiismerete és akara áll őrt a nemzet érdekei előtt, hanem egy erőteljes közszellem, amelynek mindnyájan szögái vagyunk. Te is, mi is. De végzem szavaimat.

Nemzetünknek és magunknak csak azt kívánom: maradj a régi. Neked és miniszterársaidnak jó egészséget szerencsét, sok türelmet s kedves családdal együtt boldog újévet kívánunk.

Sokáig és lelkesen zugott a taps a szép és tartalmas beszédre, melynek elhangoztával Széll Kálmán miniszterelnök így válaszolt:

(Széll Kálmán beszéde.)

Igen tisztelt és szeretett barátaim! Az év fordulóján jókívánataikkal keresik föl egymást azok, akik úgy érzik, hogy összetartoznak. Ennek a régi szép szokásnak megvan a maga mély értelme. Az ébredő újlesztendő hajnalán önkéntelenül magába szállva visszanez az ember a múltba és midőn attól bucsut vesz, előre pillant a jövőbe: új reményekkel telve kutatja, mi áll előtte és vajjon az, amit a jövő titokzatos fátyla takar, rejt-e jobbat és szebbet annál, amit a létünk év adott.

A jövőnek fátlyát fellebbenteni nem lehet; de mintha mégis bátrabban lépnlök át küszöbét, ha azoknak a jókívánásoknak kíséretében tehetjük ezt, amelyeket olyanok hoznak, akik hozzáunk közel állanak. (Tetszés.)

Ti is felkerestek engem és miniszterársait és elhozattok, ami becsebb annál a külső köteléknél, amely bennünket összefűz, ami érté-

kesebb ezen állás külső díszénél, amelyet ma elfoglalok: elhoztatok bizalmatokat és barátság-tokat.

Lelkem mélyből mondok ezért magam és társaim nevében forró, elévülhetetlen hálaérzettel köszönetet. Hiszen azt hoztátok, ami nekem támaszt, oltalmat, vigaszt ad, amiből, mint kiadatlan forrásból, erőt meritek a politikai élet küzdelmei számára. Mit adjak ezért cserébe? Mit kívánjak ezért viszonzásul nektek? Hiszen csak azt adhatom, amit joggal követelhetek tőlem; azt ígérhetem csak, hogy kötelességemet és csakis kötelességemet fogom teljesíteni minden körülmények között, úgy, amint az Isten erőt adott hozzá. (Élénk tetszés és éljenzés.)

Amint mentnek érzem magamat a kormányzás vezetésében minden gondolatól, amely nem a közügy: a hatalmat nem a hatalomért fogom kezelni, de mint az irás talentomát, amely az én sáfárkodásomra van bízva, amelyről szoros számat adni tartozom és mint olyan kincset, amely nem az én tulajdonom, de az országnak reám bízott közjáva. (Hosszantartó, zajos tetszés és éljenzés.)

Az a nagy többség, amelynek támogatása rám néve oly nagy megtsíztetés, nem tesz engem sem önhitté, sem gondtalanná: az csak nagyobbítja annak a súlyos felelősségnek érzetét, amelylyel a királynak, az országnak és nektek tartozom.

Ez az, amit nektek cserébe adhatok. És mi az, amit nektek kívánjak?

Jobbat és többet nem kívánhatok, mint azt, hogy zászlónk, amelyre elveink írva vannak, diadalmasan lobogjon az ország érekeiben a jövőben is és egybeolvadó törekvéseinkből és vállvetett együttes munkánkából minél bőségebben fakadjon üdv a hazára. (Élénk tetszés és éljenzés.)

(A nemzet verdiktje.)

Egy évvel ezelőtt e helyütt előttetek azt a hitemet fejeztem ki, hogy a nemzet abban a nagy alkotmányos küzdelemben, amely előtt állunk és amelyet a pártok egymással megvív-tak, a mi zászlónknak itéli oda a győzelmet. (Halljuk! Halljuk!)

Ezen nagy küzdelemben a nemzeti akarat megnyilatkozásának mi sem állt utójában. Egyszerű fegyverrel álltam a csatasorok élén, a tusa háborgó hullámái elé. A nemzetbe vetett hit, az elveink igazában és megdönthetlenségében gyökerező tántoríthatatlan meggyőződés adott bátorságot és nyugalmat. (Élénk tetszés.)

Ereztem, hogy elveink érdekeit mindenekelőtt azt a tévánt, politikai ellenfeleink némelyikének azt az illuzióját kell megdönteni, hogy a mi politikánk két alapvető gondolatának: a közjogi alapnak és a szabadelvűségnek csak a hatalmas erőszakos beavatkozása szerezhet többséget.

Nem esáldotm hitemben. Elveink fényes győzelmével végződött a küzdelem: a parlamentarizmus diadalára. A nemzet itele e mind a két ellentétbor irányzatát elutasította magától.

Pedig a függetlenségi párt táborából tetszetős, behizalgó dallamok hangzottak fel, elmúlt századok dicőségéből előválasztott képeknek visszfényében mutatták fel az eszményileg független magyar államot, csillogó és káprázatos színekkel. A nemzet azonban belátta, hogy ezen politika a maga jelzavaiban nem veszi számba azt az átalakító erőt és hatalmat, amelyet a történelmi fejlődés és történelmi tények megmásháttalanul gyakorolnak az államok életére, és felejtik, hogy változott helyzetek és annak alapján fejlődött viszonyok a közjogi alakulásokra is kihatnak.

A nemzet nem akarja bolygatni az a közjogi rendezést, amely 1867-ben a practica sanctio-ból folyó jogok e kötelezettségek alapján létrejött, és új közjogi képletek keresésével nem akarja ingatagja tenni összes közállapotainkat és nem akarja megakasztani az ország meg-erősödését és fejlődését. Jobbnak itéli a szerény, meglevő, biztos hajlékot, mint merész légvárak építését. (Igaz! Ugy van!)

Elutasította a nemzet itele a másik irányt is, amely ellenez mindent, ami szabadelvű.

(A liberálisizmus.)

A magyar nemzet épp oly kevéssé fogadja el a radikálisizmust, mint a visszaféjlesztés intézményeiben. A magyar ember lelkesedik azokért a nagy, dicső elvekért és azokért a ragyogó igazságokért, amelyeket a szabadelvűség az emberiség számára a szabadság és a haladás érdekeiben megalapított és lesztűrt. De nem is csak ez okból lelkesedik azokért az a szabadelvűség, amelyet a magyar nemzet géniusza alkotott meg magának és amelybe bevitte sajátos magyar jellegét; azért ment át a magyar nemzet felfogásába, gondolkozásába és azért fogta meg a magyar ember lelkét, mert a nemzet érzi, hogy a liberálisizmus alkotta meg a magyar államot (Élénk helyeslés és tetszés), a szabadelvűség hagyományai alapították meg a magyar faj elévülhetetlen ezereves történelmi jogon alapuló fel-

sőbbiségét (Élénk helyeslés.), államalkotó erejét és hatalmát (Élénk helyeslés és taps) és mert tudja, hogy a szabadelvűség harcossan teremtték meg a magyar nemzeti kulturát és tették zengzetessé a magyaroknak nyelvét. (Szűnni nem akaró tetszés és taps.)

Az egységes magyar állam a szabadelvűség talapzatán állhat és fejlődhetik biztosan. (Élénk helyeslés.) Az állami élet a maga nagy hullámvérésben széles medreket kíván. (Halljuk! Halljuk!) A szűk partok visszaszorítják a hőmpolygő árt és partszakadást okoznak. (Igaz!) A sekély fenék a vizek folyásában torlódást és elfajulást idél elő. (Igaz! Ugy van!)

Az én programomat, ami közös programunkat ismeri az egész ország. Miként alkalmazom azt: három év tanúsága mutatja. Mi a munkatervünk: azt megállapítja a trónbeszéd. Erről nyilatkoznom itt felesleges.

A kérdések tömege áll előttünk. Nehéz munka vár reánk, annál nehezebb, minél kedvezőtelenebbek a viszonyok.

(A kiegyezés.)

Legelől áll a gazdasági helyzet. (Halljuk! Halljuk!) Súlyos és nehéz az minden vonatkozásában. Nem rajtunk mult, hogy Ausztria és Magyarország között a gazdasági viszony még mindig csak a tényleges állapotnak törvényszerű, de bizonyos mérvű függő helyzetében van (Igaz! Ugy van!); a gazdasági élet pedig a bizonytalanságnak elemét hosszasan nem tűri el. (Ugy van!) Tisztázni kell a kérdést végleg, alapon. (Élénk helyeslés.) Be kell következnie a döntésnek mielőbb. (Hosszas helyeslés.)

Törvénnyel kezünkben kell a megoldást keresnünk. Az 1899: XXX. törvényeikk rendelkezési ránk néve megvadók, azokhoz fogjuk magunkat tartani.

Első teendő az általános vámtarifa megállapítása. (Halljuk! Halljuk!) Nagy nehézségekkel jár e kérdés, hiszen a termelés és nemzeti munka különböző ágainak, a földművelés, az iparnak érdekeit kell egymással lehetőleg összhangba hozni és egyaránt megvédeni. (Élénk helyeslés.)

Nehéz feladat ez egymagában is és mindenütt, minden országban erős küzdelmek folynak mindenütt az egyes termelési és gazdasági érdekek között, sőt ezek és a fogyasztók érdekei között; még nehezebb ez ott, ahol két nagy állami gazdasági életnek és két állami gazdasági területnek külön gazdasági érdekeit kell egyeztetni (Igaz! Ugy van!), bár azok sokban kiegszítik egymást.

Sulyosítja a kérdést az európai államoknak, főleg Németországnak elzárkózásra irányuló kereskedelmi és vámpolitikája.

Az én álláspontom ismeretes. Sokszor nyilatkoztam erről. Többször kifejtetem mindazokat a nagy gazdasági érdekeket és a politikai vonatkozásokat, amik a közös vámtérlet mellett szólnak és nyilatkoztam az önálló vámtérletről és a gazdasági szakítás esélyeiről és következeiseiről, mindkét gazdasági rendezkedés módjának előnyeiről és hátrányairól tárgyilagosan és kimerítően.

Az lesz a kérdés, a rendezkedésben melyik eszközt választjuk az ország érdekeiben és a javaslatba hozandó módozatok biztosítják-e gazdasági érdekeink összességét?

Egy bizonyos: a nemzetnek gazdaságilag élni és fejlődni kell; ennek feltételeiről le nem mondhat semmiért. (Élénk tetszés.)

A mi becsületos törekvésünk létrehozni a közös vámtérlet alapján oly egyezséget, amely ezt biztosítja és a kölcsönös méltányosság és igazság alapján mindkét fél érdekeit lehetőleg egyeztetni és az ország gazdasági érdekeinek összességét megvédeni alkalmas. (Zajos tetszés és éljenzés.)

A törvényhozás bölcsesége fog határozni. Előre nem lehet és nem szabad itelni. Az itélet ideje bekövetkezik az összes, idetartozó javaslatoknak a törvény értelmében való előterjesztése után.

Gazdasági kérdéseket a maguk tartalma szerint hideg mérlegeléssel kell megbírálani. Jelszavakkal és előre odaállított tételekkel nem szabad a kérdést előre eldönteni: azt csak a maga benső értékének és összes következményeinek számbavételével lehet megítélni. Az ilyen apodiktikusan és tételszerűen történő állásfoglalások olyanok, mintha szövénység kérdéseket csak kardvágásokkal lehetne megoldani. A gordiusi csomó szétvágásának művelete, igaz, egyszerű volt, — ha ugyan megtörtént — de kérdés, vajjon helyes és egyedüli módja volt-e a kibontakozásnak? (Élénk tetszés és helyeslés.)

A gazdasági életnek szövénység szerveztéhez csak óvatosan szabad hozzányulni. Erzékony az minden érintésre még akkor is, ha az kíméletes és nem erőszakos. A műtétet végző orvos, ha szükségesnek látja, óvatos kézzel, amelyet nagy tudás és éles szem kísér. Nyul be az emberi szervezetbe, hogy a véredényeket és a nemest részeket meg ne sértsé. A gazdasági életnek is megvan a maga vér- és idegrendszere,

szövevényes, egymásba ágazó hálózata, amelyet nagy vigyázattal kell kezelni. (Élénk tetszés.)

(A tizenkettedik óra.)

Növeli még a megoldás nehézségeit az osztályok politikai helyzete. E helyzet bizonytalan hullámzásában — nagy gondal történt előkészítés után — egyes nyugalmi időszakok észlelhetők; de azt a sürű ködöt, amely a politikai látóhatárt fedi, tisztító és derítő napsugár nem oszlatta el. A pártok — inkább nemzeti, mint politikai pártok — túlságuk színterére és egymás elleni hadállásukba bevonták a mi velünk fonnálló gazdasági viszonyt is és így ezen kérdések elbírálásába könnyen belévegyülhetnek olyan törekvések és szempontok is, amelyek ezen kérdések érdemének megítéléséhez nem tartoznak. (Igaz! Ugy van!)

Ezt a helyzetet ebben az évben lehetőleg tisztázni kell. (Élénk helyeslés.)

Utótt a tizenkettedik óra. A nemzetközi kereskedelmi szerződések kalendáriuma hozza el az időt, mert a nemzetközi szerződések előkészítésének határideje még ez évben beáll és nagyon súlyos lenne azoknak a felelőssége a túlsó félén, akik a kölcsönös, a méltányos, a mindkét fél érdekeinek megfelelő egyezséget nem részesítenek abban a kellő időben való bírálatban, amelyet azon egyezés érdeme és nagy hordereje megkövetel, amely a kiegyezési harc megszüntetésének, a helyzet végleges tisztázásának és a külfölddel való viszonyunk rendezésének előfeltétele. (Élénk tetszés.)

Nagy érdekek forognak kockán. Mind a két állam gazdasági életének — az övének is — és a monarchia állásának érdekei sérelmet könnyen szenvedhetnek és nem válik előnyére az 1867: XII. t.-cikkben a közösen érdeklő gazdasági viszonyok elintézésére megállapított alkotmányos elveknek sem, ha ezen függő és tisztázatlan helyzetnek vége nem vettetik és az évről-évre még tovább vonzolatlik. (Tetszés és helyeslés.)

Bármily nagyok, súlyosak legyenek földadataink, minden téren csüggedés nélkül, minden erőnk megfeszítésével kell hozzálatnunk a serény és termékeny munkához az egész vonalon. (Szünni nem akaró tetszés.)

Elöl akarok ebben járni, mint első munkása az országnak. (Élénk éljenzés.)

(Társadalmi ébresztő.)

De a kormány és a törvényhozás megfeszített, vállvetett tevékenységéhez sorakozzék a társadalom öntudatos munkája. (Élénk tetszés.) Hiszen az állam csak törvényes, közigazgatási társadalomnak. Nem az állam alkotja a társadalmat, a társadalom alkotja az államot. Az állami keretekbe életet és tartalmat csak a társadalom önthet. Az állam adja az irányítót, a vezérő gondolatot; alkotó kezével felépíti intézményeiben az alapokat; biztosítja a megélés és a fejlődés feltételeit; a termékenyítő munkával és szellemmel a társadalom rendezi be az életet. (Élénk tetszés.)

Belülről erősítse a társadalom munkája az államot, fokozatos és biztos fejlődéssel, mint a hogy gyűrűt vet a tölgyfa törzsében, évről-évre egyet, hogy megadja a törzsnek tömörségét és szilárdságát, amely az idők fergetegével is tudjon dacolni. (Élénk tetszés és helyeslés.)

A társadalomnak ez a munkája az államot nem menti fel a vezetéstől, az irányítástól, az alkotástól és az ezzel járó felelősségtől; de hiába az állam minden alkotó, kezdeményező és óvó intézkedése, ha a társadalom abba bele nem teszi a lelkét. (Éljenzés.) A tavasz melege fakasztja a rügyet, de azt a rügyet a fa nedvének keringése érleli meg és löki ki. (Tetszés.) Százszékre hiába süt a nap, nem hajt az zöld galyat és nem fakaszt bimbót. (Élénk tetszés és taps.)

Nem véletlen az, hanem mély bölcseségnek ténye, hogy az idősámitás a szeretet nagy ünnepe után veszi kezdetét. A szeretet jegyében születik meg az új idő. (Halljuk! Halljuk!) Ti az új idő küszöbén meghoztátok nekem bizalmatokat, a szeretet jegyében nyújtva azt. (Élénk tetszés.) A szeretet és bizalom ikertestvérek, csak úgy, amint elválaszthatatlanul kiteresztve a napsugárban a fény és a meleg. (Élénk éljenzés.)

Szeresetek tehát, ha biztok bennem és biztatok bennem, mert szeretek! (Élénk, hosszas, szünni nem akaró éljenzés.)

Legyen ezért bennetek elválaszthatatlanul egyesülve és összeforva a politikai bizalom a szeretettel, mert így nem fér közibénk a féltékenység még árnyéka sem. (Élénk éljenzés és taps.) Mert ha árnyék két is mindenütt a napsugár nyomában, azt nem a nap sugara löveli ki, hanem az árnyékok az okozza, ami a napsugárnak útját állja. (Igaz! Ugy van! Élénk tetszés.)

Hát mi közénk ne álljon semmi! Ne állja az összeolvadásnak útját semmi, hanem maradjunk összeforva nagy céljaink nagy munkájában, amelyet fölünk követelnek. (Élénk tetszés és taps.) Ekkor meg fog áldani az Isten és áldani

fog az ország. (Élénk, hosszas éljenzés.) Isten áldjon meg titeket és tartásokat meg irányomban azokat az érzelmeiket, amiket kifejezésre hoztatok (Szünni nem akaró, lelkes éljenzés.) és amiket köszönök szívem és lelkem mélyéből a magam és társaim nevében. (Szünni nem akaró lelkes éljenzés.)

Es amidőn szavaim végeztével csak ismételteltem, hogy legyünk elválaszthatatlanok (Élénk éljenzés.), köszönöm nektek, hogy bennem ezt a hitet és meggyőződést keltettétek. (Szünni nem akaró éljenzés és taps.)

Szél Kálmán miniszterelnök beszéde nagy hatást tett az egész gyülekezetre. A legleszültebb figyelemmel kísérték mondatról-mondatra, gondolatról-gondolatra, nem egyszer lelkes éljenzéssel és zajos tetszésnyilatkozatokkal szakítva azt félbe. A beszéd lendülettel teljes végpáusszával pedig az egész terem visszhangzott a nagy éljenzéstől és a tapsvihartól. A miniszterelnök nem győzte fogadni az üdvözléseket, amelyekkel a párttagok feléje siettek.

A házelnök üdvözlése.

Ezután utra keltek a párttagok a képviselőháza. gróf Apponyi Albert, a képviselőház elnöke üdvözlésére. Szél Kálmán miniszterelnök és miniszter-társai felkeresték a Ház elnökét annak hivatalos helyiségében s ott lejezték ki szerencsekívánataikat. A kabinet tagjai a Tallian Béla s Dániel Gábor alelnökök társaságában megjelent azután gróf Apponyi Albert az első emeleti I. számú bizottsági teremben, hol a fölötté nagy számban megjelent párttagok lelkesen üdvözölték. Majd Hódossy Imre előlépve, szép beszédet intézett a képviselőház elnökéhez:

(Hódossy Imre üdvözlő beszéde.)

Kiemelte, hogy Apponyi lényes parlamenti pályájának egész lojalmá nem egyéb, mint az erkölcsi erők uralmát való küzdelem. Es ezt a vezéreszmét e Ház is magáénak vallotta.

Teljes összhangban van ez azon programmal, melylyel a párt vezére a miniszterelnöki székbe eloglalta, mert hiszen a jog, törvény és igazság a legfőbb erkölcsi erők a politikában. De a törvényem tanúsága szerint az egész nemzetnek ez a vezérő szíleme. Az erkölcsi erők uralmának ellentéte: a törvényt és jogot enyomó erőszak; nemzetünk pedig századok óta semmiért sem küzdött annyit, semmiért sem ontott annyi vért, mint a törvényesség diadalaért, a nyert hatalmi eszközök elenében. Mert, ugy mond, az összhang, mely a nemzet, annak képviselői és az ország kormánya között ekként megnyilatkozott, kizár ily küzdelmeket és azért most mindeme tényezőik egész ereje az ország nagy érdekeinek gondozására, a nemzeti haladás sikeres előmozdítására fordítható. (Tetszés és helyeslés.)

Ez az összhang lehetővé teszi, hogy üdvös és időszerű reformok után a magyar állam kiépítése egész szorgalommal folytatassék, melyet, mint szünetelést nem tűrő feladatot, oly jól esett a trón magaslatáról is hangsúlyozva hallanunk. (Élénk tetszés.)

Ez összhangban serényen és sikeresen tehetünk most lépéseket a magyar állam nemzeti jellegének és nemzeti egységének sértetlen megővésére s megszilárdítására és fontos szociális kérdéseket oldhatunk meg az emberbaráti szeretet, a humanizmus szellemében; de ez az összhang biztosítottok nyújt arra nézve is hogy a nemzet amint a törvényesség uralmáért mindig megküzdött fölfele, ugy az alulról jövő minden megküzdött fölfele, ugy az alulról jövő minden oly törekvést is, amely az állami és társadalmi törvényes rendet erőszakosan megtámadná, ereje egész súlyával megfékezzen. (Hosszantartó, élénk tetszés és éljenzés.) Módot nyújt ez összhang arra is, hogy állami érdekeinket a nemzeti gazdaság egyenrangú minden ágában szorgosan gondozzuk és fokozza különösen képességünket arra, hogy gazdasági érdekeinket a nemzetközi vonatkozásokban ugy a monarchia másik államával, valamint a többi államokkal szemben is megóvjuk. Mindezen feladatok megoldásában első szerep jut a képviselőháznak Nagy erőt merít erre a Ház abból, hogy szabadon, tiszta választások után nyerte a nemzetől megbízatását; de tokozza az erjét e Ház, midőn téged emelt elnöki székébe. (Élénk éljenzés.) Mert Te elnöki tiszted legfőbb törekvésének azt nyilatváltottad, hogy e Ház méltósága megóvassék, tekintélye gyarapodjék és hatalma növekedjék; a Te politikai multad pedig és a Te európai tekintélyed teljes biztosítékot nyújt arra nézve, hogy e törekvésed sikeres leend. Kérjük a mindenhatót, hogy ehhez neked erőt és egészséget adjon, kedves családdal együtt zavartalan boldogsággal megajándékozzon, téged pedig arra kérünk, hogy tarts meg bennünket szívélyes hajlamaiddal. (Hosszantartó élénk tetszés és éljenzés.)

(Apponyi Albert válasza.)

Erre gróf Apponyi Albert, a képviselőház elnöke a következőleg válaszolt:

Mélyen tisztelt barátaim! Midőn szíves megjelenséteket és szónokotoknak, az én igen tisztelt és kedves barátomnak, Hódossy Imrénének szívélyes szavait megköszöném, egyszersmind teljes szívemből visszakívánom nektek mindnyájatoknak, visszakívánom annak a politikai közösségnek, amelyben működötök, de visszakívánom az egész országgyűlésnek és különösen a képviselőháznak, jóképp pedig annak a

nemzetnek, amelyet ez a Ház képvisel, mindazt az áldást, amelyet az én t. barátom nekem kívánni szíves volt.

Nagy szükség van erre, mert tagadhatatlan, hogy kevés országgyűlés ült össze a nemzetnek olyan súlyos és nehéz viszonyai közt, mint ez. A világszerte létező gazdasági depresszió, hogy ne mondjam, válság, erősen érezeti magát a mi nemzetünkkel is, fokozva a helyzetnek bizonytalansága által hazánknak más államokhoz, első sorban Ausztriához, de a többi idegen államokhoz való gazdasági viszonya tekintetében is. Bizonytalanságról beszéltek, nem jogi értelemben, mert hiszen ilyen értelemben ennek az államnak éppen ugy, mint a világ minden önálló nemzetének és államának helyzete tiszta és világos és kétségtelen; de bizonytalanságról szölok annak a természetnek és kikerülhetetlen visszahatásnak szempontjából, amelylyel az egyik népkép gazdasági helyzete, az egyik államnak gazdasági politikája az összes többi nemzeteknek és államoknak gazdasági helyzetére visszahat.

Ebből a gazdasági depresszióból eredt a közhangulatnak egy bizonyos természetszerű elernyedése, eltompulása, amely azt kevésbé alkalmatossá teszi arra, hogy a nemzet nagy erkölcsi javainak megővésében, fejlesztésében, nagy vívmányoknak kivívásában, nagy reformoknak keresztülvitelében mozdítóerőként szerepeljen.

De a helyzet ezen súlyos momentumaival szemben az áll és erre kívánok rámutatni, mint bátorító körülményre, hogy viszont alig alakult meg képviselőház kedvezőbb előfeltételek mellett, a reá háruló nagy munkának teljesítésére, mint éppen ez a képviselőház. Ennek a képviselőháznak tagjait is, amint ez önállóan gondolkodó férfiaknak gyülekezetében kikerülhetetlen, amint ez különösen nagy politikai multtal és hagyományokkal bíró nemzeteknél mint a miénk, természetszerűen tünet, ennek a képviselőháznak tagjait is mélyreható elvi nézetkülönbségek választják el egymástól, állítják egymással szembe. De merem állítani, hogy ebben a tekintetben mi taán kedvezőbb helyzetben vagyunk, mint a művelt világ bármely nemzete, mert bármily nagyok is legyenek azok az ellentétek, amelyek az országnak különböző pártjait és egyéneit egymástól elválasztják, a közös kiindulási ponthoz hamarabb jutunk el, mint bármely más művelt nemzetnek pártjai és egymással szemben álló egyénei. (Igaz! Ugy van!) Hamarabb jutunk el, mert ha a legmélyebbre ható differenciákat veszem, a közigazgatást, hát abban, hogy a magyar nemzet és a magyar állam az önálló nemzetek és a szuverén államnak minden jogi attribútumával bir, mindnyájan egyetértünk. A kérdés csak az, hogy egyes fennálló intézmények a szuverenitás ezen teljességét kellő mértékben kifejezésre juttadják-e vagy nem. A gazdasági politika tekintetében is, arra nézve, hogy Magyarország gazdaságilag is egy önálló organizmus, gazdaságilag önelő, mindnyájan egyetértünk. A kérdés és a véleménykülönbség tárgya csak az lehet, hogy egyes intézkedések ezen öncélú gazdasági egység érdekeinek megfelelnek-e vagy sem. De még különben is a nemzet erkölcsi életét, a belügyi reformokat illető kérdésekben kevésbé állunk egymástól távol, mint más országoknak ellentétes áramlatai, mert például az ország erkölcsi léte, vallás-erkölcsi bázisának fontossága tekintetében is mindnyájan egyetértünk, de a következményekre nézve térünk el lényegesen, amelyeket abból levonunk. Abban, hogy az összes belügyi reformok és különösen azok legfőbbikének, a közigazgatási reformnak keresztülvitelében a nemzeti egység szempontjainak kidomorodása mellett még az ország önkormányzati hajlamokra is megóvándó, szintén mindnyájan egyetértünk, csak abban térünk el, térünk el és fogunk valószínűleg eltérni, hogy ebből az elvi alpból az intézménynek létesítésénél minő következtetések lesznek levonandók.

Ezeket nem azért mondom, t. barátaim, hogy a fennálló elvi ellentéteket — hogy ugy mondjam — elkenjem vagy elkedélyeskedjem. Nem; azok mélyreható, fontosak, lényegesek, olyanok, amelyek az azokhoz fűzött meggyőződésektől áthatott férfiú egész életének, léte összes küzdelmeinek latbavetését és feloldozását méltán megérdemlik. De csak arra akartam rámutatni, hogy a logikai következtetéseknek, kevesebb lénszeme szükségessége arra, hogy a végpontól ahhoz a közös kiindulási ponthoz visszajussunk, amely közös kiindulási pontnak létezése minden vitaközszáknak szükséges és mellőzhetetlen előfeltétele. (Igaz! Ugy van!)

De ezek általános jellemvonásai a magyar közéletnek; ezeken felül ennek a képviselőháznak helyzete különösen azért kedvező, mert a tönálló érdemleges nézeteltérésekbe nem vegyül bele a személyes animozitásnak egyetlen föltétele, de még ürügye sem. (Igaz! Ugy van!) Nem vonja ugyanis senki kétségbe

— minthogy nem is vonhatja — e többség hatalmának alkotmányos jogainak, annak legitimitásának. Senki sem gúrdít, de nem is akar gúrdítani akadályt annak utjába, hogy azok a felfogások és nézetek, amelyek az időszerűt kisebbben vannak, magukat benn és künn teljes szabadsággal érvényesíthessék. (Ugy van! Ugy van!)

Mindez megteremtí a mostani képviselőházra nézve annak lehetőségét, hogy az egymástól eltérő nézetek teljes tárgyilagossággal vivják meg alkotmányos küzdelmüket.

Végzetes családias érné a nemzetet, ha bárkinek hibájából ez a képviselőház annak a földadatnak, amelynek megoldására a nemzet tőle várja, nem tudna megfelelni. Az én egész reményem, az én egész hazafiai óhajom és abban az állásban, amelybe engem a képviselőházunk bizalma helyezett, az én egész törekvésem odairányul, hogy a nemzet hozzánk és a mi tevékenységünkhez fűzött jogos várakozásaiban ne csalódjék. (Élénk tetszés.) Ehhez kérem az országgyűlés minden pártjának, de első sorban annak a pártjának, amelyre a felelősségnek legnagyobb része nehezedik, az, ez idő szerint többségben levő szabadelvű pártnak, amelyhez különben, ha az elnöki emelvényt elhagynom, magam is teljes meggyőződéssel tartozom. (Lelkes éljenzés.) Közreműködését. És talán nem vétek az én állásomnak követelményei ellen, midőn csak röviden célozok arra, hogy abban a vezetésben, amely a mi pártunknak élén érvényesül és amely az alkotmányos gyakorlat szerint egyszerűen az egész Háznak vezetése is, annak — csak a parlamenti szempontokat értem — objektívításában, előékenyességében és valódi alkotmányos és parlamentáris szellemmel telítettségében a sikernek és a mi nagy feladataink megoldásának egyik biztosítékát, egyik zálogát látom. (Zajos tetszés és éljenzés.)

Az Ursten éltessen mindnyájakat és vezérelje a magyar képviselőházunk tevékenységét a bölcsességnek és a sikeres hazafias működésnek útján. (Hosszantartó, zajos éljenzés és taps.)

Gróf Apponyi beszédét az egész gyülekezet lelkes helyeslésekkel kísérte végig és a végén a szónokot nagy ovációkban részesítette. A miniszterek, Széll Kálmán miniszterelnökkel az élükön, voltak az elsők, akik beszédéhez gratuláltak és a párt minden tagja igyekezett a szónokkal kezét szorítani.

Majd a terem tulsó oldala kinyílt és a látvány lett a fényesen kiállított buffet, amelynél a Házelőke régi szokás szerint vendégeit látta a szabadelvű párt tagjait. Egy óra már elmúlt, mikor az utolsó vendégek eltávoztak a képviselőházból.

Az ellenzéki pártok ujve.

A legérdekesebbnek ígérkezett ujvi politikai ellenzéki nyilatkozat az idén elmaradt, mert a függetlenségi és 48-as párt elnöke és vezére: Kossuth Ferenc már huzamosabb idő óta ágyban fekvő beteg s épp erre való tekintettel a beteg elnök óhajására a párt nem tisztelgett nála testileg s ez alkalommal a szokásos ujvi üdvözlő beszéd is elmaradt. A párttagok azonban számosan megjelentek Kossuth lakásán és Ráth titkár útján fejezték ki jókívánásait. A vidékről is többen feljöttek, hogy kifejezzék szívük jókívánásait, de az elnök senkit sem fogadhatott, mert teljes nyugalomra van szüksége.

A néppárti központi iroda helyiségében, hol Zichy János elnököt Molnár János prelátus üdvözlötte igen melegen. A párttagok ezután vezérüknek, gróf Zichy Nándornak Mária-utcai palotájába hajtottak s ott a nagyteremben Zichy Nándort, a néppárt vezérét ifj. gróf Zichy János üdvözlötte.

Beszédében foglalkozott az új rendszerrel, mely a valóságban nincs. Mindenütt lehet hallani, hogy rendszerváltozás van, de valójában senki sem tudja megmondani, hol van. Olyan ez a kormány, mint az a hajóskapitány, aki hajójával a tenger közepén vet horgonyt s aztán se előre, se hátra nem tud mozogni. Szólt ezután a néppárti szaporodásról, annak a multibani törekvéséről s örömmel látja, hogy a közvéleményben talajra talált a néppárti programja, erre mutat az is, hogy dacára annak, hogy ez alkalommal is mindent elkövetett a kormány, hogy a néppártot megsemmisítse, mégis megszaporodva jutottak a parlamentbe. Szóvá teszi végül a lapokban felmerült azt a hírt, mintha a néppárt új alakulás előtt állna. Ez ellen tiltakozik. A néppárt kezdetől fogva konzervatív volt, de eddig követelt elveiből nem hajlandó semmit sem engedni s halad tovább azon az úton, amelyet megkezdett. A néppárti programja világos és átlátszó. Nem liberális, de gyűlöli a reakciót. Politikáját e három szóval jellemezheti: magyar, keresztény és ebből kifolyólag konzervatív. Végül a néppárti hivatásáról beszélt, amely szükségessé teszi, hogy az önállóan létezzék.

A helyesléssel fogadott beszédre Zichy Nándor meghatva válaszolt:

A leghevesebben tiltakozott az ellen, mintha a néppárt elhanyagolva elveit s konzervatív pártját alakulna. Mindenben osztozik ifj. gróf Zichy János felfogásában. Beszédének legfontosabb része az volt, midőn a vá-

és kereskedelmi szerződésekké foglalkozva kijelentette, hogy Magyarországnak igen nehéz a külön vámtételek jogi alapjára helyezkedni akkor, midőn közös külképviseletünk, közös védelemlünk van, ámber nem szabad elzárkózni a külön vámtételektől, ha úgy hozza a politikai helyzet. De ha a közös vámtételek fenntartani nem lehet, akkor a külön vámtételek helyett sokkal jobb volna egy közönség vámpolitikai tervezet, mert ennek létesítése esetén Magyarország kezében hatalmas fegyver volna Ausztria ellen. Mindenütt azt hallani, hogy Ausztria nagy ipari állam, ez tisztán fikció, mert ha jobban szemügyre vesszük a helyzetet, mit látunk? Galiciának, a dalmát tartományoknak, az alpesi tartományoknak nincsen iparuk. Hol van tehát? A Reichsrathban képviselt tartományok közül egyedül Cseh- és Morvaországnak van ipara. Ebből áll az egész osztrák ipar s ezért csinálják az a nagy hühöt. Ennek a két országnak az útja majdnem kizárólag Magyarország felé vezet s ipari cikkei nálunk találunk elhelyezésre, mert Németországnak, amely a legközelebb van Csehországhoz, ipara sokkal fejlettebb, mint Cseh- és Morvaországnak, annak tehát az iparellékre szüksége nincsen. Ausztria tehát sokkal inkább ránk van utalva, mert különben ipari termékeink nem tudnánk eladni, mint mi Ausztriára, nyeresztermékeinket illetőleg, mert mi nyeresztermékeinket mégis csak tudjuk eladni. Ezért tartanék ő leghevesebben a föntebb jelzett utat a gazdasági kiegyezés megoldásában. Átérve a megyei közigazgatásra, nagy bűnül rója fel a kormányt, hogy ismét benyújtja a megyei közigazgatás doloiba. Annak idején Eötvös József is megkísérelte a közigazgatás centralizálását de mivel belátta, hogy nem boldogul vele, abbahagyta. Ma ismét kíséreltet a kormány, de az az út, amelyen az államosságot keresztül akarja vinni, nem helyes, mert elveszi, elromítja a politikai érületet ott is, ahol nagy bajjal eddig fenn tudták tartani, ugyanis a megyei élet az, ahol még itt-ott a becülétes politikai érületnek nyomára lehet akadni. Mi lesz ebből, ha az állam polikarjával ezt is átfogja és megfosztja a politikai függetlenségtől, megfosztja a szabad gondolkodástól? A kormányt eme törekvése ellen hevesen kell tiltakozni, tenn kell tartani a politikai útadat, amely a központi kormány kezében összezúgódik és megfosztódik legrosszabb becüléttől, a függetlenségtől. Végül kisebb kérdések felvetése iránt hangsúlyozza a keresztény állam nagy hivatását s megjelöli az utat, amelyen haladni kell, hogy Magyarország ismét visszaillesztessék a keresztény államok sorába. (Éljenzés.)

A fővárosi kerületek ujve.

(Falk Miksa üdvözlése.)

A fővárosi I. kerület országgyűlési képviselőjének, dr. Falk Miksának, az ujév alkalmából dr. Rónay Károly kir. közjegyző vezetésével tekintélyes küldöttség tisztelt, melynek tagjai voltak: Széll Ignác belügyi államtitkár, dr. Némethy Károly, Rupp Imre és Szóls Albert min. tanácsosok, Kiss Aron paedagogiumi igazgató, Oszlós Mihály városbíró stb.

Dr. Rónay Károly kir. közjegyző, a küldöttség vezetője lendületes szavakban üdvözlötte a kerület képviselőjét. Dr. Falk Miksa szíves szavakban megköszönte a megtisztelést aztán fölémlít, hogy a parlamentben folyóvást azzal a kérdéssel állították elő, hogy van-e rendszerváltozás vagy nincsen.

Az ellenzék szempontjából igen ügyes volt a kérdés felvetése. Ezek az urak tulajdonképpen nem is oly nagyon kíváncsiak, de azt gondolták, hogy ezzel meg fogják bolygatni a szabadelvű párt egységét. Mert ha mi azt mondjuk: nincsen rendszerváltozás, akkor ők azt kérdeznék a volt elnökötől: ha nincsen rendszerváltozás, hogyan mehetek be az ellenzékiek oly pártba, amely ellen az előtt éveken át küzdöttek; ha pedig azt mondjuk, hogy van rendszerváltozás, az kérdeznék a régi kormánypárttól: Micsoda, ti megtagadjátok azt a rendszert, amelyet évek óta védetek?

Szerencsére, mi nem vagyunk mai gyerekek és nem tiltunk fel nekik. Nem az a kérdés, hasonlít-e vagy különbözik-e az új rendszer a régiről, hanem az, hogy az a rendszer, amelyet a mai kormány követ, jó-e, helyes-e, megfelelő-e az ország érdekeinek? És miután mi mindnyájan, akik jelenleg a szabadelvű pártba tartozunk; a jelenlegi kormány rendszerét jónak, helyesnek találjuk, a kormány iránt teljes bizalommal vagyunk, azért támogatjuk a kormányt és annak fejét, a miniszterelnököt most, és támogatni fogjuk még erősebben a jövőben. (Élénk éljenzés.) Aztán ráért a gazdasági helyzetre és hangsúlyozta, hogy azoknak a nehézségeknek elhárítása, amelyek megakadályozták azt, hogy Magyarország gazdasági ügyei végleg rendeztessenek, sajnós, nem tiltunk függnek, mert ha az ország érdekeinek gondozása csak tiltunk függne, mi mindnyájan — az ellenzékét sem véve ki — váltóval dolgoznánk amaz akadályok elhárításán. Így pedig mindnyájan — bármelyik pártba tartozunk — érezzük, hogy mégis megálázott egy független államra, hogy érdekeit kénytelen függővé tenni más ország, annak kormánya vagy képviselői tetszésétől.

Mindezek dacára szólt teljes bizalommal van, hogy Széll Kálmán miniszterelnök erősen meg fogja védeni Magyarországot minden jogát a legutolsó betűig és egyúttal mindenkor kellő tekintettel lesz a monarchia érdekeire. Ezt a két szempontot együttesen kellőképp megvédeni talán nincsen Magyarországon alkalmasabb ember, mint Széll Kálmán miniszterelnök. (Lelkes éljenzés.) A szabadelvű párt támogatására a miniszterelnök teljes mértékben számíthat azt hiszi szóló, választói intencióinak felel meg, ha ő is egész odaadással támogatja a miniszterelnököt. (Általános helyeslés.)

De akármilyenek legyenek is a külső viszonyok, politikaiak vagy, mint társadalmiak, abban valamennyien egyetértünk: a mostani depresszió, az anyagi viszonyok ezen majdnem kétségbeesítő mostohaság, már nem tarthat sokáig és akkor mellesleg szólva azt a szerencsétlen tisztviselő kérdést is meg lehet végre valahára oldani. Ebben a kérdésben teljes erejére számíthatnak választói.

Végül Falk zavartalan boldogságot kívánt a tisztelt küldöttség tagjainak s családjainak.

(Vézi József üdvözlése.)

A főváros III. kerületének törvényhatósági bizottsági tagjai és kerületi választmányja ma testületileg üdvözlötte a kerület képviselőjét, Vézi Józsefet. A nagy számban megjelentek zugó éljenzéssel üdvözlöttek képviselőjüket s nevükben Benedek Sándor közjegyző bíró intézett lelkes köszöntő beszédet Vézi Józsefhez. Azon kezdte, hogy az egész polgárság osztatlan benső ragaszkodását és bizalmát tolmácsolja. Alig pár hónapja annak, hogy Vézi József átvette a kerület mandátumát és máris alkalma volt a polgárságnak meggyőződnie arról, hogy benne az alkotmányos szabadság s a közzabadsági intézmények rendíthetetlen védelmezőjét és a kerület jogos érdekeinek hathatós előharcosát választotta meg. (Hosszantartó, élénk tetszés és éljenzés.) Nagy energiával, — így folytatta a szónok — nagy tudással előljárás a magyar nemzeti kultúra küzdelmeiben. De nemcsak az országos politika, hanem a kerület közérdeke szempontjából is indokolt a mi bizalmunk irányában. O-Buda még néhány év előtt gazdag és boldog kerület volt, most válóság helyzetbe jutott. Anyagilag tönkrettek a mezőgazdasági csapások és a gyáripár hanyatlása és ehhez járult az a ferde közigazgatási irányzat, amely a kerületben új intézményeket nem létesített, a meglévő régiakat pedig boldogabb kerületeknek osztotta ki. (Élénk helyeslés.)

Hangsúlyozta ezután Benedek Sándor azokat a jogos követeléseket, amelyeket a kerület mindaddig nem tudott valóra váltani; hasztalan sürgeti a kerületbeli középiskola létesítését, a pangó kereskedelmi forgalom fellendítésére szükséges ó-budai hid és a kereskedelmi kikötő megvalósítását.

Ezeknek a nagy feladatoknak megoldására felajánlja a kerület egész polgárságának közreműködését s biztosítja a kerület képviselőjét választóinak szeretetéről, bizalmáról és ragaszkodásáról.

Képviselői és publicisztikai állással járó kötelességeit — így fejezte be szavait Benedek Sándor — sikerrel csak egymunkáltható, ha mindenszépnek, jónak és igaznak atyja, a nagy Isten megdél téged erővel, egészséggel és boldogsággal. Azért jöjünk mi ma hozzád a kerület polgársága nevében, hogy erőt, egészséget kívánjunk a te ereidre s izmaidba és boldogságot szivedbe. Kérjük a Mindenhatót, hogy tehesse, eszed fényességét, szived bátorságát tartsa meg, hogy hazafias működésed egyaránt áldásos lehessen hazánkra, a kerületre és tisztelt családodra. (Hosszantartó, zajos éljenzés és taps.)

Benedek Sándor beszédét gyakran meg-megszakította a jelenlevők: ugó, lelkes éljenzése.

Vézi József megköszönte a bizalmat és a szeretet impozáns megnyilvánulását és megígérte, hogy a kerület jogos érdekeit és a polgárság javát tőle telhető erővel és lakadatlan kitartással fogja előmozdítani. Kijelentette azokat az irányelveket, amelyek politikai állásfoglalását az Ausztriával való kiegyezés nagy problémájában vezérlik és hangsúlyozza az összes közzabadsági tényezők örvendetes szolidaritását. Az ipar és kereskedelem teljes mértékben érzi a szolidaritást a mezőgazdasággal és a mezőgazdaság is valja az egyetelmű és kölcsönös együttműködés szükségességét az ország közzabadsági helyzetének orvoslása céljából. Ha az agrárius irányzat a sajátban néha-néha diszsonáns hangot üt meg, az onnan van, mert azon a részen kevesebb meggondoltsággal megáldott, kevésbé higgadt temperamentum emberek vannak hivatva arra, hogy a higgadt vérmérsékletű és a helyzetet bölcsen megítélő vezetőiérők érzeit és véleményét tolmácsolják. (Zajos éljenzés és tetszés.)

Eppen ma hangsúlyozta Széll Kálmán miniszterelnök, gróf Andrássy Gyula és gróf Apponyi Albert, hogy a küszöbön álló súlyos válságok közepette valóságos providenciális szerencsése ennek az országnak, hogy békés közélet áldásainak vagyunk részesei, amelyekben az ellentétek leszerelődtek, az indulatok fegyvereiket letették és lehetővé vált a tárgyalás, higgadt és lojális vitaközös. (Ugy van! Ugy van!)

Ha ez a közóhaj, mely a pártok közt általános, nem találkozik a közvélemény minden árnyalatában azal az appreciálással, amelyre méltán számíthatna, ez oly elszigetelt tünet, amely senkit se nyugtalanít. E támadások újabb az ő személye ellen fordultak a legvehemensebben és imeo, egy hajszála sem gúrbült meg. (Hosszantartó éljenzés.) Kevés súlyt vet azokra a szerelenségekre, mert tudja, hogy mögöttük abszoluto

semmi és senki sem áll. Legfeljebb ha rendszerré válnának s komolyan veszélyeztetnék a magyar nemzet egységét és a politikai közélet örvendetes békéjét, akkor fel kellene vetni a szabadelvűpártban a kérdést, hogy ugyan mi köze lehet a szabadelvűpártnak vagy inkább a párttagok egy részének olyan organumokhoz, amelyek a liberalizmust nap-nap után ócsárolják és magában a szabadelvűpártban akarnának szakadást előidézni (Ugy van! Ugy van!) olyan cölökre, amelyeknek elkerülése a mostani váltások küszöbén a nemzet érdeke. (Zajos helyeslés.)

Asi kérdezték tőle arról a bizonyos oldalról, hogy mit keres ő a parlamentben. Erre a kérdésre csattanó feleletet adott Benedek Sándor. (Zajos éljenzés.) Keresi a parlamentben a hagyományos szabadelvűségnek további foganatját alkotandó törvényeinkben, a III. kerület érdekeinek erélyes érvényesítését, hogy az elhanyagolt városrészek közbizonyát és méltóságát kívánásai valóra váljanak. (Hosszantartó, élénk éljenzés, tetszés és taps.)

Végül szóvá tette a kereskedelmi kikötő ügyét és biztosította a gyülekezetet arról, hogy e kérdésben az irányadó és a döntésre hivatott tényezőkkel állandó érintkezést tart fenn és reménye van arra, hogy ha bebizonyosodik, hogy csakugyan Ó-Budán a legcélszerűbb és a legelőnyösebb volna a kereskedelmi kikötő létesítése, akkor azt Ó-Budától elvitatni senki sem fogja más városrészt számára. Megköszöni és viszonzozza a szíves jókívánásokat az új alkalmából.

Ezzel végződött az üdvözlés.

(A belvárosban.)

A belvárosi polgárok az új alkalmából ma délelőtt üdvözölték kerületük képviselőjét, báró Podmaniczky Frigyeset és Láng Lajos országgyűlési képviselőt, a belvárosi polgári kör elnökét. A polgárok a kör koronaherceg-utcai helyiségében gyűltek össze. Láng Lajos, a kör elnöke előbb báró Podmaniczky Frigyeset üdvözölte. Elmondta, hogy nemcsak azért kívánunk neki minden jót, mert működése révén feltehetően érdemei vannak, hanem azért is, mert őszinte szívvel szeretet köti össze a belvárosi polgárokat vele. Gyönyörű beszédét azzal a kérelemmel fejezte be, hogy az Uristen még sokáig éltesse őt a haza javára és mindnyájunk örömére. A beszédet zajos éljenzéssel fogadták, melynek csillapulása után báró Podmaniczky köszönetet mondott Láng Lajosnak. Elmondotta röviden életének némely epizódját, melyből kitűnt, hogy ő már diákkorában is olyan szabadelvű volt, mint ma. Végül megjegyezte, hogy a kerület érdekeit ezentel még inkább szívén fogja hordani, mind eddig, mert azt akarja, hogy a Belváros legyen szíve a fővárosnak. A szép beszédet a belvárosi választók éltetéssel fejezte be. Hosszantartó és lelkes éljenzéssel fogadták a beszédet. Utána Heinricz Alajos alelnök Láng Lajos elnökhöz intézett magas szárnyalású beszédet és őrmét fejezte ki a felet, hogy Láng Lajos újra tagja most a parlamentnek, mikor a fontos közgazdasági kérdések egész sorozata várja megoldását.

A belvárosi szabadelvű demokrata kör az üjszandó alkalmából meleg ovációkban részesítette elnökét, Wekerle Sándort. A tagok a déli órákban nagyszámú gyűltek össze a kör ujonnan berendezett helyiségeiben, ahol 1/21 óráját megjelent Wekerle is a jelenlevők éljenzése között.

Agoston József lelkes beszédében apostrofálta Wekerle Sándort, mint a liberalizmus és a demokrácia harcosát és isten áldását kérte működésére. Wekerle Sándor az üdvözlésre hosszabb beszéddel felelt. A kifejezett szerencsekívánatokat visszonzozva, így folytatja:

Csak a közelmúltban voltunk bizonyos szemrehányásoknak kitelve hogy a demokráciának egy külön válfaját, a szabadelvű demokráciát kultiváljuk. A szabadelvűség és a demokrácia sok tekintetben synonym fogalmak. A demokrácia szabadelvűség nélkül nem tud megállni, amint nem tudott megállni a régi görög államokban sem, mert ott is csak addig tudott megállni, amíg a szabadelvűséget követte, tisztelte és akarta valószínűleg. Mégsem tekintik azonban egészen synonym fogalmaknak, mert míg a szabadelvűséget több-kevesebb relatív fogalomnak, a demokráciát inkább abszolút fogalomnak valljuk. Hogy mégis — úgy mond — miért nevezünk magunkat szabadelvű demokratáknak? Ez nem annyit tesz, hogy a demokráciának egy külön válfaját akarjuk érvényesíteni, hanem jelenti azt, hogy ez által jelöljük meg helyesen azt az irányt, amelyet követnünk kell. Mi a demokráciát nem mint önműt akarjuk érvényesíteni. A demokrácia ha öncélként tekintjük, rombolólag hathat, de ha bevezetjük azt a politikai életbe, a mint bevezettük és a politikai nagy ideálok keretén belül fogjuk érvényesíteni, akkor hatása áldásos lesz és ez lesz az aranyhíd, melyen át bevezethetjük az új osztályokat a politikai és a társadalmi életbe és amelyen át megvalósíthatjuk azt, amit aztán ideálunk kell kitűzni, hogy a nemzet nagy erejét minden tényezőre kiterjedő erejét érvényesítsük a közéletben. (Hosszantartó élénk éljenzés és taps.)

Ennek az aranyhídnak a megvalósítására kéri fel a kör tagjait. (Hosszantartó élénk éljenzés és taps.)

(A Liptóvárosban.)

As V. kerületi választópolgárok impozáns küldöttsége üdvözölte a kerület képviselőjét, Sándor Pált. A küldöttség nevében Mauthner Adolfinak üdvözlő beszédet Sándor Pálhoz, aki megköszönvén az üdvözlést, kijelentette, hogy eddig azért nem szólt föl a képviselőháznak, mert nem volt rá ok. Nem látja rózsásnak a jövőt, de nem is kétségbeesett. Sok munka sok sikert adhat. A csüggedés ne szerelje le erőnket. Volt idő, midőn a haza bölcsse. Deák Ferenc is csüggedésbe esett s a valóságnál is sötétebb színtelen látta a haza állapotát. Ez 1867 idején történt, mikor Deák Ferenc azt mondta, hogy a helyzet vizsgálatlanabb, mint 1866-ban. Es ime, kevéssel reá a kiegyezés megtörtént s hazánk visszanyerte önrendelkezési jogát. A nagy munkához való erőt és bizalmat a választókerületének erejéből és hozzá való bizalmából meríti. Való, hogy a kenyérkérdés, melyre tavaly újví beszédjében utalt, azóta stagnál, de vannak biztató jelenségek. Azok, folytatja, kik bennünket, nem tudom miért, merkantilistáknak csufolnak, értem az agráriusokat, kezdik belátni, hogy a mozgó tőke képviselői tulajdonképpen a legszegényebbek az országban, hogy a támogatásra azoknak van legnagyobb szükségük. A mai újví politikai üdvözlések s ez az idők biztató j.e.e. csaknem kizárólagosan a gazdasági kérdések körül forogtak. Egyéb politikai kérdéseiről csak elvőve esett szó. Ennek a kedvező jelenségnek a hatása alatt tekint a jövőbe, ez tölti el szívét reménnyel. Sajnája, hogy a remény biztató szavainál jelenleg egyebet nem adhat. — A beszédet a nagy számmal megjelent polgárság nagy lelkesedéssel fogadta.

(A VI. kerületben.)

Dr. Vásonyi Vilmost, a VI. kerület demokrata országgyűlési képviselőjét szintén felkeresték pártívei, hogy az új üjszandó alkalmából üdvözöljék. A demokraták harminctagu küldöttségét dr. Pollacsek Sándor vezette, ki hosszabb beszédben üdvözölte Vásonyit, a demokraták első bajnokát, kinek parlamenti szereplésével eddig is teljesen meg vannak elégedve hívei. Vásonyi szívveljesen köszöntö meg a küldöttségnek az üdvözlést.

(Berzeviczy Albertnél.)

A józsefvárosi szabadelvűpárti választók déli 12 órák gyűltek a Józsefvárosi Körben, hol a kerület színe-java jelen volt; köztük: botfai Hűvös József kir. tanácsos, Császár Jenő, dr. Hajnis Géza, Glück Frigyes, dr. Kiss József, dr. Földes Arpád, Seemger Béla Weinszeisz Lajos dr. Havass Vilmos, Hanvay Sándor, Winter Lajos, dr. Grauer Vilmos, Hanvay Sándor, Wellisch Alfréd, Amos József stb.

A párt nevében dr. Hajnis Géza üdvözölte Császár Jenő pártelnököt, mire Császár válaszában továbbra is testvéries üszetársra buzdította a párt tagjait, a kerület érdekeit. Ezután bottai Hűvös József kir. tanácsos vezetése alatt elmentek Berzeviczy lakására, hol Császár Jenő pártelnök tartotta az üdvözlő beszédet, mire Berzeviczy Albert nagyrészt beszéddel válaszolt.

Megköszönte a választók figyelmét és hangsúlyozta, hogy legújabb megválasztása csak tokozta rá néve a mandátum beszét és kérte a választók támogatását.

Erre a támogatásra kétségkívül nagy szüksége lesz a most kezdődő évben is, mert minden valószínűség szerint már ebben az évben fog kellenni a törvényhozásnak az egész országra néve életbeviteli kérdésekben, a monárchia két államának egymás közt és a külállamokhoz való gazdasági viszonyait illető kérdésekben állást foglalnia; ez az állástoglalás az adott viszonyok között és az előfordult előzmények után s tekintettel Ausztria belállapotaira, különös horderevvel bír és kétségkívül nagy kihatással lesz hazánknak mai, eléggé súlyos közgazdasági viszonyaira. Ha látjuk, hogy ily helyzetben az ország ügyeinek vezetése egy oly parlament többség kezébe van letéve, melynél tisztább és szilárdabb alapon talán soha még Magyarországon parlamenti többség nem állott, ebből a körülményből mindenesetre megnyugvást merithetünk. De egyntal azt kell kívánunk, hogy pártunknak és arra támaszkodó kormányunknak ez a szilárd pozíciója az országunk csakugyan erőssége legyen s ne gyöngesítővé váljék. Hogy ne támaszszuk azt a hitet, mintha ez a párt és ez a kormány azért, mert erős sulyosabb felelősséget vállalhatna magára az országgal szemben, mint az a másik fél, amely szilárd parlamenti többséggel nem rendelkezik. A mi erőnk csak addig erő, amíg egyetértésben vagyunk az ország léteéréire néve a nemzetnek azzal a nagy zömével, amely bennünket a parlamentbe küldött s amíg küldönk megbízóink látják, hogy a haza érdekeit könnyelműen kockára nem tesszük. Ilyen helyzetekben van különösen szükség arra, hogy az a viszony, amely képviselő és választók között létezik, nem üres forma, hanem életteljes valóság legyen, amely támasz ad a képviselőnek arra, hogy elmesessen addig a határig, ameddig az ország érdekeit emelhet de tudja és érezze egyntal, hogy ezen határon túlnem lép szabad. Ily értelemben kéri ki önösen ebben az üjszandóban a választók hazafias támogatását s egyntal bizalomteljes nyilatgat.

(A IX. kerületben.)

A Ferencvárosi társaskör elnökének, Gragerson Györgynek vezetése mellett ma nagy küldöttség tisztelettel Hook János országgyűlési képviselőnél, hogy az új alkalmából a polgárság szeretét és ragaszkodását tolmácsolja. Hook János hosszabb beszédben köszöntö meg az üdvözlést s kitartásra buzdította kerület polgárságát, mert az együttműködés a IX. kerületnek végre új életet, új irányt helyez kilátásba.

A herceggímás üdvözlése.

Vaszary Kólos bitoros herceggímásnál az üjszandó alkalmából igen sokan fejezték ki szerencsekívánataikat. Az egyházfőjedelem budavári palotájában fogadta a tiszteleg küldöttségeket, köztük az esztergomi káptalan tagjait, akiket Boldiár József püspök vezetett a primás elé; az udvari papokat akik Wálther Gyula pápai prelátus, primási irodaigazgató vezetésével tisztelegtek; a budapesti kerületi papságot és a központi papnevelő-intézet előjáróit. Személyesen üdvözölte a herceggímást: Széll Kálmán miniszterelnök, Wallacis Gyula és Hegedűs Sándor miniszterek, Császka György kalocsai érsek, Széll Ignác államtitkár, Beniczky Ferenc főispán, Márkus József főpolgármester, Sélly Sándor és Forster Gyula miniszteri tanácsosok, Szalay Imre a Nemzeti Múzeum igazgatója, Rudnay Béla főkapitány, Kautz Gyula, Falk Miksa, Matlekovits Sándor, báró Harkányi Frigyes, Emmer Kornél, Hegedűs Lóránt és számos képviselő.

Újév az egyetemen.

Az Egyetemi Kör és a Joghallgatók Tudományos Egyesülete délelőtt tizenegy órák testületileg tiszteleg Véssey Tamás rektoránál és Concha Győző jogkari dékánánál. Az üdvözlő beszédet a rektoránál is, a dékánánál is ifjabb Daniel Gábor, az Egyetemi Körnek és a Joghallgatók Tudományos Egyesületének elnöke mondotta, lendületes szavakban tolmácsolva azt a szeretetet, amely az egyetemi ifjúságot az egyetem előjáróihoz fűzi.

Véssey rektor megköszönve a megemlékezést, fejtegette, hogy az Egyetemi Körnek az a főváltása, hogy az egyetemi ifjúságot egyesítse s valóban itt az ideje, hogy megszűnjék már az a visszásság, amely, hogy a fiatalág egyrésze kivonja magát az egyetemi körülményekből. Legyen békeség az egyetemen és igyekezzenek megteremteni az egységet az ifjúság körében, amelynek tagjai nem azért tisztelik egymást, mert talán születési előjogaik vagy előnyeik vannak, hanem azért, mert valamennyien egyetemi polgárok. Fejlesztés a hazafias és nemzeties szellemet, ez az ő köváltása az üjszandó alkalmából. Még egyszer megköszöni a szíves megemlékezést.

Concha dékán, aki a Joghallgatók Tudományos Egyesülete érdekében sokat fáradozik, az üdvözlő beszédre válaszul a kiemelt sajnálkozását a felelt, hogy az ifjúságnak egy része, éppen az, amely születésénél, szerencsés anyagi helyzeténél és talán képzettségénél fogva hivatott volna az ifjúság vezetésében való közreműködésre, teljesen visszahúzódik, kivonja magát azok a kötelezettségek alól, amelyek körülményeinél fogva teljesíteni kellene. Sajnája, hogy az egyetemre a gazdasági viszonyok miatt olyan kevés fiatalember járhat a nélkül, hogy tanulmányai kívül mással is ne foglalkozzék, kenyeret is ne keresen. Ez nagymértékben nehezíti az ifjúság tudományos előhaladását. Hazafias, ernyedetlen munkára serkenti az ifjúságot, ezzel mond köszönetet a gratulációért.

A fiatalág a rektor beszédét is, a dékánét is zajos éljenzéssel fogadta.

Újév a bíróságoknál és ügyvédségeknél.

A kir. Kuria és a budapesti kir. ítélőtábla testületileg tiszteleg nem volt. Mint minden esztendőben, az idén is a két felső bíróság tagjai kitért irre aláírták a nevéket és ezt az ívet átadják Szabó Miklós kuriai és Oberschall Adolf táblai elnököknek.

A koronagyűléségnél nem volt testületi gratuláció. A koronagyűlés helyettesek egyenkint tisztelegtek Hammerberg Jenő koronagyűléségnél, kifejezve szerencsekívánataikat.

A főügyvédségnél délelőtt 10 órák testületileg tisztelegtek a főügyvédséghelyettesek, kiket Fittler Béla, mint rangban legidősebb főügyvédséghelyettes vezettet dr. Székely Ferenc budapesti kir. főügyész elé, tolmácsolva a főügyvédség tagjainak szerencsekívánatait, melyekre a főügyész szíves szavakkal válaszolt.

A budapesti királyi ügyészség tagjai délelőtt 11 órák jelentek meg Székely Ferenc királyi főügyész hivatalában. Az ügyészi kar jókívánatait dr. Gégus Gusztáv főügyvédséghelyettes, a budapesti királyi ügyészség vezetője tolmácsolta, kérve a főügyészt, hogy a bícs vezetésé alatt álló ügyészi kart tartsa meg továbbra is atyai jóindulatában. Székely Ferenc főügyész, melegen viszonzván az ügyészség szerencsekívánatait, azon reményét fejezte ki, hogy az ügyészi kar, mely mindenkor hivatása magasztán állott, az igazság keresésében a jövőben is híven és szeretettel fogja kötelezettségét teljesíteni. Nehéz és felelősségteljes munkájában továbbra is kéri az ügyészségnek, hí munkatársainak mindenkor tapasztalt támogatását.

A pestvidéki királyi ügyészség vezetőjénél, Halász Lajos királyi ügyésznél tisztelegtek az ügyészség tagjai és a segédhivatalok személyzete, 1/210 órák

pedig, Halásszal élükön, testületileg vonultak fel a fálhához Székely Ferenc ügyész üdvözlésére.

A budapesti büntetőbíróválasztásnál a bírák holnap délelőtti 10 órák tartandó teljes üléseben fogják üdvözölni Zsitvay Leó törvényészi elnököt. A büntetőbírási bíróságnál, valamint a polgári és kereskedelmi és váltóbíróválasztásnál a bírák egyenként gratuláltak meg a bíróság vezetőjéért, illetve az elnököket. A budapesti kir. ügyészség tagjai dr. Pataky Gyula kir. ügyész vezetése alatt testületileg üdvözölték dr. Geggus Gusztáv ügyészhelyettesét.

Öreg honvédek a miniszterelnöknél.

Az új év alkalmából az öreg honvédek is tisztelegtek Széll Kálmán miniszterelnöknél. Dr. Csatóry Lajos min. tanácsos, az országos központi honvédtámasztmány másodelnöke lendülettel beszéddel üdvözölte a miniszterelnököt.

Köszönetet mondott az ősz szónok neki azért, hogy a jelen nehéz küzdelmei között nem feledkezett meg a régenmúlt idők életben levő harcosairól sem, midőn magas szesz gondolkodásával, követve megdicsőült rokonának, Deák Ferenccel a jogfolytonosságról vallott elveit, megadta az öreg honvédeknek azt az erkölcsi elismerést, melyre az évek hossza során át joggal várt. Nagyméltósággal ezen hazafias tényét, — ugymond — a történelem meg fogja örökíteni, fényes részlete lesz azon korszaknak, mely a magyar haza körül szerzett érdemeiből fog megalkotni. Az ég áldását kéri végül a miniszterelnökre és családjára.

A miniszterelnök a küldöttséget rendkívül szívesen fogadta. Csatóry beszédére válaszul hangszólta, hogy szíve sugallatát követte, midőn a 48-as honvédeknek az erkölcsi elismerést, mely több a csekély anyagi támogatásnál, megadta; jó tudja annak csekély voltát, de többet tenni az ország pénzügyi helyzete nem engedett. Viszonozza teljes szívvel a jókívánatokat s az öreg honvédeknek, úgy mint családjainak az ég áldását kívánja.

A miniszterelnök válasza után Csatóry bemutatta a küldöttség egyes tagjait, kiknek nagyobb részét a miniszterelnök már ismerte.

A rendőrség ülése.

A rendőrségen évenként szokásos tisztelegéseket ma is megtartották. A rendőrség egész személyzete, a tisztviselői kar, a kezelőszemélyzet, a bünygyi és elnöki osztály együttesen ma délelőtti tíz órák jelentek meg Rudnay Béla főkapitánynál, hogy az új esztendő első napján szerencsekívánataikat nyilvánítsák. A főkapitány nagy fogadótermében várta a tisztelő küldöttséget, amelynek tagjai teljes díszben egészen megtöltötték a termet. A küldöttség szónoka Pekáry József királyi tanácsos, főkapitányi helyettes volt, ki meleg szavakban üdvözölte a főkapitányt.

Az éljenzés csillapultával Rudnay Béla főkapitány válaszolt, többek között ezeket mondván:

Adjon az Isten önöknek és kedves családtagjaiknak is jó esztendőt. Kitartást, erőt. Uraim, ha a múlt esztendőkre visszatérünk, csak arról győződhetünk meg, hogy mily nehéz a mi szolgálatunk és gyakran egy sikertelenség képes a nagyközönség szemében elhomályosítani évek sikereit is. Meggyőződhetünk meg egyről s ez az, amire különösen kell utalnunk, hogy minden sikertelenség, minden siker felett uralkodik a férfias akarat, a teletvágás és a törhetetlen, kérelhetetlen végrehajtása a mi kötelességeinknek. Ezzel minden sikertelenséget legyőzhetünk. És kérem is önöket, hogy ne habozunk egy percre sem ne befolyásoltassuk magunkat szemlételekben sem.

Kötelességeinket teljesítenünk kell: ezen kötelességekkel együtt jár a törvényeknek megfelelő férfias akaratot nyilvánulása, csak ezzel tudunk a felcsinálni maradni minden helyzetben és legyőzni a nehézségeket. Nem kell visszariadni semmitől, a népszerűségről sem, csakis ez az, ami bennünket képes sikerekhez juttatni, ezt tegyük s ettől el ne térjünk. En nem térek el, én helyt fogok állni férfias akaratával teletvágással és határozottsággal. (Eljenzés.) Tisztelt szónok ur megemlíttette anyagi érdekeit. A múltban minden lehető elköttem arra, hogy a tisztikar anyagi viszonyai javíttassanak. Lelekem egész erejével, melegségével fogok az önök sorsára gondolni a jövőben is. Nem szabad elfeledni hogy az állam maga is nehéz pénzügyi viszonyok között van. Ha az nem volna, én meg vagyok győződve hogy már régebb más viszonyok volnának e téren. Ezzel természetesen számolni kell. Bizunk abban hogy ha nem is egyszerre, de fokozatosan az állam is meg fogja tenni az önök, az állami tisztviselők irányában a viszonyoknak megfelelő minden lehető. Köszönöm jókívánataikat és tartanak meg jóindulatukban és barátságukban.

Perceig tartó éljenzéssel válaszolt a tisztelő küldöttség a főkapitány beszédére. A főkapitány még pár szót váltott minden tisztviselővel és ezsl a tisztelges véget ért.

A bünygyi osztály tisztviselői külön, testületileg tisztelegtek Farkas Lajos osztálytanácsosnál, a bünygyi osztály vezetőjénél. A tisztikar szónoka Zsarnay Győző rendőrtanácsos volt. Farkas Lajos tanácsos meghatva köszönte meg az üdvözlést és a szeretetnek ily meglepő nyilvánítását.

A detektívtestület teljes számban jelent meg új főnökénél, Krescsányi Kálmán ker. kapitány, detektív főnökénél. A testület szónoka Miskolczy László helyettes detektív főnök volt. Krescsányi Kálmán detektív főnök szép beszédében köszönte meg az üdvözlést. Pár hónapi működése alatt már tapasztalta és érezte a testület minden tagjának rokonszenvét. Ő is hasonló érzelmekkel van a testület iránt, amelynek ragaszkodását és támogatását kéri a jövőre is.

A rendőrfelügyelői kar Liekl Géza főfelügyelő vezetésével tisztelegte Bernemissza Boldizsár főparancsnoknál a Mosonyi-utca 5. szám alatti főparancsnokságon. A főparancsnokot Liekl Géza főfelügyelő üdvözölte és biztosította a felügyelői kar ragaszkodásától. A főparancsnok megköszönte az üdvözlést és a felügyelők üdvözlését viszonozza.

Az I. számú belgyógyászati klinika orvosi személyzete élén dr. Ritóok Zsigmond egyetemi tanársegéddel, ma délelőtti üdvözölte főnökét, Korányi Frigyes tanárt. Üdvözölő beszédében dr. Ritóok kiemelte azt a mozzanatot, amely különösen aktualissá tette az ideit újévet. Ugyanis ebben az évben jubilálta az ősz, de munkabírásban ifjú professor Ötvenedik évi orvosi működését és az ő emberéleti ténykedése teremtette meg a közelebb meggyült tudóvsz eleni szanatóriumot. Korányi professor, akinél közéletünk számos kiválósága is megjelent, örömmel fogadta az üdvözléseket s köszönetet mondott segítőtársainak, a klinika ezidei s volt orvosi személyzetének a jókívánásokért.

Pest vármegye tisztikara Fazekas Gusztáv főjegyző vezetésével Beniczky Lajos alispánnál tisztelegte. Majd később az alispán vezetésével Beniczky Ferenc főispánhoz ment a küldöttség, melynek szerencsekívánataira a főispán meleg szavakban válaszolt.

A Józsefvárosi Zsúrárusok Ipartestülete dr. Földes Árpád fővárosi bizottsági tag vezetésével Hanvay Sándor kerületi előljárónál tisztelegte.

BELFÖLD.

Tisza Kálmán jelölése. Tisza Kálmán, kinek egészségi állapota különben napról-napra javul, az abrudbányai szabadalvú választókat arról értesítette, hogy mandátumukat hálásan elfogadja, ha a választók bizalma feléje irányul.

Az angol kormány köszönete Széll Kálmának. A Times ma érkezett száma a délafrikai helyzetről közöl vezércikkeket, amely így végződik:

Vannak a kontinensen barátaink, csak úgy, mint bírálóink. Bécsi tudósítónk arról értesít, hogy az angol kormány Széll magyar miniszterelnököt, akinek országunkat hátr védelemben részesítő beszédére a maga idején felhívtuk a figyelmet, biztosította, hogy az angol nemzet mindig hálás lesz iránta. Széll ur e hála igazán méltó, már annál a bátorságánál fogva is, amelyet az opportunista nagy táborával szemben tanúsított s az angol nemzet bizonyára nem fog megelégedezni arról, amivel tartozik.

A City-lap a bécsi tudósító híréhez még a következő megjegyzést fűzi:

A hír lényegében minden valószínűség szerint helyes, habár az alig felel meg a tényállásnak, hogy a brit kormány ebben az ügyben jegyzéket intézett volna Széllhez. A brit kormány kétségtelesen szóbelileg fejezte ki köszönetét Londonban a magyar-osztrák nagykövét előtt, ami aztán a rendes diplomáciai uton, azaz a bécsi külügyi hivatal közvetítésével jutott Széllhez.

A földadó revíziója. Megemlékeztünk már arról, hogy illetékes helyen már komolyan foglalkoznak a földadó revíziójának ügyével s hogy Lukács László pénzügyminiszter tizenkét szakembert fog kiküldeni, kik a minősítő osztályozást fogják elvégezni, mely alapul fog szolgálni a nagyleletőségű re. orm kereszttulvitelénél. Illetékes helyről vett értesülés alapján a reformmunka átokra néve meg a következőket közölbetjük: A reformmunkálatok első terve volt célzata az 1875. évi VII. törvényeikk által eirendelt becsőljársások és osztályozások újabb rendezése, illetőleg azoknak a jelenlegi viszonyoknak megfelelőbb kijavítása. A művelési ágak és minőség szerint való osztályozás ugyanis nagyon ingadozó, meg nem eléli megállapítását. A földadó nagyleletőségű és égető kérdésének igazságos és korrekt megoldása a megbízható és jó földadó-kataszter nélkül el sem képzelhető. Azért vannak a reformmunkálatok is erre bázisra. Már a földadó revíziójának kezdetén tisztában lesz tehát a miniszter azaz, hogy a földadó megosztását illetőleg hol tapasztalhatók a jelenlegi kataszteri

alapkalkulátokban aránytalanságok s ebből kiolyólag, hol szükséges az orvoslás. Az idevágó előtanulmányok megtétele céljából megy ki tehát a tizenkét miniszteri kiküldött az ország különböző részeibe, s külön-külön de egyöntetűen megállapított eljárás szerint fogja végezni a jelzett minősítési osztályozást.

KÜLFÖLD.

Németország Venezuela ellen. Az észak-amerikai Egyesült-Államok az a hatalmasság, amelynek viselkedése a német-venezuelai konfliktusra esetleg döntő módon folyhat be. Osmeretes, hogy az Unio nemcsak önmagára nézve tekintik kötelezőnek a Monroe-elvet, hanem egész Amerikára és Mac Kinley röviddel halála előtt nagy nyomattal hangszólta, hogy az Unio nem engedheti meg európai államoknak esetleges térfoglalását Amerika egyetlen pontján sem. Most, amidőn egészen kiélesedett Németország és Venezuela közt a konfliktus, fontos kérdés, hogy az Unio miként magyarázza a Monroe-elvet ebben a konkrét esetben. Minden jel arra mutat, hogy az Unio a német követeléseket és azok végrehajtásának módját korreknek vélelmezi, úgy, hogy ez irányban Németországnak nincs mit tartania az Uniótól. Erre vonatkozólag ma két táviratot kaptunk Washingtonból. Az egyik azt üjságolja, hogy a venezuelai vizsály kérdését ma Washingtonban a minisztertanácsban „nem kötelező módon“ megbeszéltek. A másik távirat szerint Hay államtitkár nézetét Németországnak Venezuela ellen tervezett akciójáról egy memorandum alakjában közölték Németországgal, amelynek tartalmát kiegészíti Holleben német nagykövét és Roosevelt elnök szóbeli eszmecsereje, valamint Holleben nagykövetnek Hay államtitkárrel folytatott tanácskozása.

Caracas, január 1.

A Baurigh gőzhajó, melyről azt tartják, hogy Matos főlekl tábornok csapatainak szánt tegevereket és löszert visz magával és mely most a Liberator nevet visel, a kormány által kalózhajónak nyilvánították. A kormány minden venezuelainak vagy külföldinek, aki a hajót elhagyja, 2000 fontot ígér és a hajó rakományát.

A kínai bonyodalom. Kínában éppen nem rózsásak az állapotok az európaiakra nézve. Alig hogy kivonultak az egyesült hatalmak csapatai, máris megkezdődtek az erőszakoskodások. Ma azt jelentik, hogy Gniugiafuban, Kanau tartományban meggyilkoltak egy francia hittérítőt és számos keresztény kínait. Hogy e részben minő a való helyzet arra világot vet Azer kínai német püspök legújabb levele, amelyet Jencsonfuból írt újévi üdvözlésképpen. Azer püspök kijelenti, hogy a lakosság őt és a misszionáriusokat szinte tuizott előzékenységgel fogadja, de ez a szíveség csak dírc, amely mögött az idegenek elkezeredett gyűlölete húzódik meg. A levél ezt mondja:

E sima külső alatt és e szembeütően fiktatott barátság mellett ellenséges a kedv, amit csak meg erősítenek a háborúban véres események. Az ütközetről szóló hírek a szomszédos tartományokból menekült lakosság eibeszelése mélyebbre beásta a szívbe az elkezeredést az idegenek ellen. Ehhez járul még a bizonytalanság általános érzete; senki sem hisz a dinasztia átképeségében és a béke megmaradásában. Politikai tekintetben inog a talaj. Senki sem tudja, mi lesz ebből a kínai kaoszából. Reformörekvés és reváns gondolat versenyeg egymással a hataomért. Most sem lehet még biztosan tudni hol lesz a császár trónja.

A kultúra nevében megindított kegyetlen hadjáratnak tehát egészen más lett az eredménye, mint amit vártak tőle. A kínai gyűlölet talán csak elalszik, de alkalmas pillanatban magasabbra csapó lánggal fog újra ébredni.

Peking, január 1.

Leszár kínai orosz követ közölte a többi követel, hogy nézete szerint a mandurial kérdésnek rövid idő alatti elintézése várható. Magatartása arra mutat, hogy a szerződés aláírása vagy visszautasítása Oroszországra nézve közömbös. Mint kínai hivatalnok-körökben hírlík, Oroszország kijelentette, hogy meg fogja szakítani a tárgyalásokat és fenntartja Mandurria megszállását, ha a szerződést az orosz újévig nem írják alá.

Peking, január 1.

Hivatalosan megerősítik, hogy Nuksianfuban meggyilkoltak egy hittérítőt és három kínai keresztényt. Hír szerint a meggyilkolt hittérítő belga ember és neve Mari.

HIREK.

Budapest, január 1.

— **BUDAPESTI NAPLO.** December 31-én új előfizetés nyílt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejárt, méltóztatásukkal a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— **Erzsébet főhercegnő esküvője.** Végleges megállapodás szerint Erzsébet főhercegnő esküvője Windischgrätz Ottó herceggel e hó 27-én fog végbemenni. Az esküvő napján főúrnok a főhercegnő udvartartása; az udvarbölgyek nyugalmába vonulnak, a szolgálatteljesítéstől az öregebbeket szintén nyugalmába küldik, a fiatalabbakat pedig más udvari szolgálatra rendelik be. Csupán két komorna, aki Erzsébet főhercegnő gyermekkorát a szolgálatában van, marad továbbra is a főhercegnő magánuszolgálatában. Az esküvő napján Erzsébet főhercegnőnek a Hofburgban levő lakosztályát is főúrnok látják.

— **Nikita fejedelem betegsége.** Nikita montenegrói fejedeleme, mint Pétervárról jelentik, ottani tartózkodásának egész ideje alatt betegesen feküdt a cári palotában. A fejedelmet tizenegynapon át hágyamázos láz győrtte. A cár naponta tudakozódott Nikita hogyléte iránt és több ízben személyesen is meglátogatta a fejedelmet. A cár saját orvosaival gyógykezelte Nikitát és annak a kívánságának adott ki-fejezést, hogy a fejedelem addig maradjon Pétervárról, amíg teljesen jól nem gyógyul. Nikita a legutóbbi napokban teljesen jól érezte magát s elhagyhatta az orosz fővárost.

— **Kossuth Lajos német autogramma.** Granada C. Ede bécsi gyáros husz éves autogramm-gyűjteményében van egy kézirat, amely minket magyarkat azért érdekel, mert Kossuth Lajosnak német autogramma. Kossuth már 80 éves volt, amikor a gyáros felkérésére a következő sorokat írta a beküldött arcképre:

„Das Leben ist der Güter höchstes nicht.
Turin 25. April 1863

L. Kossuth
(80 jährig.)

(Magyarul: Az élet a javak közt nem a legértékesebb. Kossuth L., nyolcvan éves.)

— **Marconi találmánya.** Ottavóból táviratozzák; Marconi tegnap érkezett a katonai miniszterekhez, akik megígérték neki támogatásukat. Marconi kijelentette, hogy Angliába való visszaérkezése után megkezdí a táviratozási kísérleteket a Fokgyarmatra és Dél-Amerikába.

— **A nagyszombati párbaj.** Több napilag tegnapi számában egy állítólag Nagyszombaton két katonatiszt között lefolyt párbajról ad hírt, amely párbaj kártyázás közben történt összeveszésből keletkezett volna. Mint most a Magyar Távirati Irodának táviratozzák, az egész hír nem egyéb, mint a tavaly februárban lefolyt párbaj történetének önkényes felelevenítése, mert ez idő szerint Nagyszombaton sem katonatisztiek, sem mások nem párbajoztak.

— **A kínai trónörökös.** A kínai császár Pucsun herceg trónörökösét, Tuan herceg fiát, tudvalevőleg megfosztotta állásától és helyébe testvérének, Csun hercegnek fiát tette meg trónörökösnek. A trónjövendő örökösének azonban lényeges hibája van, tudniillik még nincs a világon, mert Csun herceg még nőlen. Most tehát Csun hercegnek teljesíteni kell a császár rendelését és meg kell házasodnia. Mint Pekínből jelentik, Csun herceg már ki is szemelte választótlját, egy elhalt mongol zászlós-törbörök leányát, akit még ezen a tavaszon nőül fog venni.

— **A bécsi magyarok szervezkedése.** Bécsből táviratozzák: Az itt lakó magyarok ma gyűlést tartottak és elhatározták, hogy honossági jogok védelmére egyesületet alakítsanak.

— **Család tragédia.** Berlinben ma hajnalban egy Pless nevű úr meggyilkolta a feleségét és három kis gyermekét. Állítólag súlyos betegsége és az vitte kétségbeesett tetterre, hogy régóta nem volt gyermeke.

— **Ítélet a veronai bűnpörben.** Veronában, mint onnan jelentik, tegnapelőtt hozták meg az ítéletet Trivulzio hadnagy ügyében, akit, mint azt annak idején közöltük, azzal vádolták, hogy kedvesét meggyilkolta s testét szétdarabolva az Etsch folyóba dobta. A tárgyaláson Trivulzio hadnagy ártatlansága bebiztosodott. A vádlót, Toveshchini képviselőt 28 hónapi börtönrre s 2000 líra pénzbüntetésre ítélték. A hadnagy ismét belépett czerébe. Nagy tüntetés volt a Toveshchini mellett, több ezer főre menő közönség gyűlt össze a Magyar királyné szálló előtt, amelynek erkélyéről Toveshchini képviselő beszédet intézett a tüntetőkhöz. A rendőrség a tüntetők közül sokakat letartóztatott.

— **Zola népszerűsége.** Zola kiadója, Fasquelle egy kis statisztikával adja le azt a híresztelést, hogy Zola népszerűségét a Dreyfus-per alásta, úgy hogy könyve azóta nem igen kapósak. A kimutatás szerint csak a Városok ömön ciklusnak Páris című része érezte meg egy kicsit a népszerűség csökkenését. Ez a regény, amely különben a ciklus művei közül a legkitűnőbb, 1898-ban, azaz éppen akkortájt jelent meg, mikor az *afér* hullámai legmagasabbra csapkodtak. De azért ebből a regényből is elöngyött nyolcvannyalé kiadás. A ciklus két előző része közül *Louises százötvennégy*, *Róma* pedig százhat kiadást ért meg. A *Fécondit*, amelyet Zola angliai önkéntes száműzetésében írt és 1899-ben bocsátott közre, már kilencvennégy kiadásában fogynot el. Igaz ugyan, hogy Zola legújabb munkája, a *Travaill*, amely 1901. márciusában jelent meg, csak hetvenhat kiadást ért el eddig, de ez is bámulatos eredmény, amennyiben nehézkes ez a munka. Zola valamennyi műve közül legtöbb kiadást (207) eddig a *Délacé* című regény ért, amely tudvalevőleg a francia-porosz háború idején játszik; ezt követi a *Nanz* százkilencvenhárom kiadással.

— **A ragályos betegségek ellenszere.** Nagy jelentőségű felfedezésről érkezik hír Amerikából. Az Egyesült-Államok kormányza a múlt esztendőben megbízta Noyv tanár főgyógyászt, hogy tanulmányozza a pestist. A tudós vegyész főföfölkvése oda irányult, hogy olyan hathatós dezinfekciós szert találjon föl, amelyik ne csak a pestis, de az összes ragályos betegségek bacillusait elpusztítsa. Noyv tanár Ann Arbor városában (Michigan állam) rendezte be kísérletezőtelepét és kísérleteit fényes siker koronázta. Sikerült ugyanis neki egy olyan szert föltalálnia, amelyik az organizmusban levő pestis-, tífusz-, kolera- és dizentéria-bacillust elpusztítja, a nélkül, hogy magára a szervezetre ártalmas hatása lenne. Noyv tanár *benzozenenek* nevezte el csodaszert és gyógyhatásában föltétlenül bizik, mert eddig valamennyi állat meggyógyult tőle, ahányat csak beoltott. Noyv most dolgozza föl kísérleteinek eredményét és nemcsak a tudományos világ elé terjeszti felfedezését.

— **Halálozás.** Csikoldnei Csathó Imre, a magyar királyi kereskedelmiügyi miniszterjumbá szolgálatfételre beosztott felső iparkolai igazgató 42 éves korában meghalt. Hivatalnokársai megnyerő modoru, derék kollegát, a hivatal pedig nagy tudásu szakembert vesztett az elhunytban.

La Roche Ignác nyugalmazott jószágigazgató, volt 1849/49-iki honvéd-lőhadnagy folyó hó 20-ikén esti 11 órakor, életének 76-ik évében rövid szenvedés után elhunyt. A boldogultat december 31-ikén délután 3 órakor temették és a kerepesi út melletti sírkertben helyezték örök nyugalomra.

— **A lengyel gyermek karácsonya.** Talán sehol sem folyt le olyan megható karácsony-ünnepele, mint *Wreschen* német-lengyelországi városában, ahol gróf *Poninski* a saját kastélyában rendezett nagy-szerű ünnepélyt az elítelt lengyelek gyermekeinek. A kastély nagytermében négy hatalmas karácsonyfa volt föllállítva, teleaggatva ajándékkal, a karácsonyfa-kat hatszáz gyermek állta körül. Tizenhárom gyermek, akiket a brutális német tanítók megvesztettek, külön emelvényen volt elhelyezve. A gróf az ünnepély elején lelkes beszédet intézett a gyermekekhez, emlékeztetvén őket a nemzetük iránt való kötelességre. Azután kiosztotta köztük az értékes ajándékokat, s végül valamennyi gyermek rázendített a lengyel himnuszra. Az ünnepélyen sok nő is résztvett, köztük *Koscielszky* né is, Block, a híres orosz béke-*apostol*, a cár titkos tanácsosának leánya. Erdekes, hogy *Koscielszky* né férje a porosz urakházának a tagja és hosszú időn át Vilmos német császárnak a legbensőbb barátja volt.

— **Az élelmes párisi hölgy.** Egy *M. O.* nevű amerikai marhakereskedő a kiállítás alkalmából elment Párisba. Egy napon nagy csődületet lát az utcán. Oda megy, hát egy elesett fiakkereső ló körül csoportosultak az emberek. A tolongásban egy egyszerű öltözött, de rendkívül szép nő szomszédságába került, akivel hogy, hogy nem, megismerkedett és párisi tartózkodása idején nagyon jól nyalott. Es rendkívül szerelmesen ment baze Amerikába. Annnyira szerelmesen, hogy megírta barátjának, hogy elválna a feleségétől és őt veszi feleségül. A barátja irt neki, hogy hozzá megy, de a családja nem engedné, hogy Amerikába menjen férjhez. Hanem írja meg neki, hogy egy tisztelőreméltó családnál jó állást kaphat mint nevelőnő egy kis leány mellett. Ezt megengedik majd a szülei. Úgy is történt, a párisi hölgy átment Amerikába, s három hónapig ismét kellemesen élt barátjával. Akkor egy napon levelet kapott Párisból, hogy a nagybátyja meghalt s hatszáz ezer frankot hagyott a számára, de az örökség lebonyolítására jó lesz, ha tizenöt ezer frankot hoz magával. A yankee nagy búsan utra bocsátotta hölgyét és a sok ajándékhoz, amit adott már neki, tizenöt ezer frankot eszoit. Néhány hét múlva kap aztán egy nagyon meglepő levelet. A

nagybácsi nem halt még meg, tévedés volt, hanem meggyógyult, s nagy bajban van az örökség. Ha meg akarja kapni, feleségül kell mennie a nagybácsihoz. A yankee feleségbe volt esve. Hogy ő örökre elveszítse barátját? . . . Nem, ez nem történhetik meg. Kapta magát, lebonyolította összes üzleteit és Párisba sietett. Ott még nagyobb meglepetés várt rá. A barátja már egy év óta feleségbe volt egy bárkocsisnak, akit szintén megcsalt. Az azt hitte, hogy hajadont vett el benne feleségül s ugyancsak bánt, mikor viselt dolgait megtudta. Sietve adta vissza a tizenöt ezer frankból azt, ami még megvolt és az ajándékokat is, s megmondta a yankeának, hogy a feleségét elzavarta és elválna tőle. A yankee szerelme azonban oly nagy, hogy talán még ezek után is feleségül veszi kalandos barátját.

— **Elbocsátott munkások.** Aradi tudósítónk jelentése alapján adunk már hírt az aradi waggongyár munkásainak szomorú üjlesztendéről. A gyár, mint most jelentik, tegnap bocsátott el szolgálatból 250 munkást s január 4-én újra 250 munkás körül ki a waggongyárból. A tömeges elbocsátásnak az az oka, hogy a gyárban nincs munka s az üzemet e miatt redukálni kellett. A helyzetet még sötétebbre festi az az elkerülhetetlen bizonyosság, hogy a gyárnak így is még csak február 15-ig van munkája s akkor újabb 500 munkáscsalád jut a legkészségteljes nyomorba.

(x) **Gebauer Károly** cs. és kir. szabad. első hazai ércokopor- és gyászkoosi-gyárának temetkezési intézete, Budapest, VII. Erzsébet-körút 26.

(x) **Kérjünk mindenütt F. M. K. E.** vagy **E. K. E.** gyujtót.

SZÍNHÁZ, ZENE.

— **Wyns Charlotte, mint Anita.** A *navarrai leány* címszerepében ma este szenzációs sikere volt *Wyns Charlotte* asszonynak, kitűnő vendégművésznőnek, akinek előkelő és érdekes művészet estéről-estére fokozatosan hódította meg közönségünket. Az a viharos, csaknem lázasan izgatott óváció, amely a függöny legördülése után felugrott és a művésznőt vagy tizenkétszer hirta a lámpák elé, *Wyns Charlotte* most már vízáthatatlan diadalát jelenti. Ha a művésznő ezt a szerepét megismételné, annak aligha vallaná karát az *Operaház* pénztára. Halovány, csaknem csunya leány az *o Anita*, aki azonban csudás szépséggé válik a szenvedély és szenvedés pillanataiban. Mint valami féradt, fekete madár vonzolja magát a spanyol talu háborus mozgalmában, epekedik kedvese után. A levegő tele van füsttel és vérszaggal, mindenféle tragédiákat sejtünk, de leginkább érdekel ez a sápadt leány, aki homlokán viseli a legérdekesebb tragédia jegyét. Sorsa előreveti árnyékát a szívünkre. Végzetes, szertelen, eszelős szenvedély lobog ebben a mélységes szemben. Mint valami buja macska ugrándozik kedvese körül, úgy néz rá, ahogyan csak az igazán szerelmes asszony tud: pillantásával egyszerre cirógatja, csokolgatja az egész férfit. Mindaddig, amíg tájdonában megőrül és meghal, lekötí teljes figyelmünket és olyasmit lehetne mondani, hogy a közönség az egész darabot elakadt lélekzettel nézte végig. *Wyns Charlotte* asszony briliáns ének-művésze az onfelül játsza diadalmasodott azokon a nehézségeken, amelyekkel organumának természete gúrdit eleje. — *A navarrai leány* előtt a *Bajazét* került szíre és *Burrián* helyett, aki lemondott, *Déri* énekelte szép hanggal, de minden művészi érdekesség nélkül a szerenéslen komédiást. Nagyon sajnáljuk, hogy *Burrián* veszélyeztetli a műsor biztonságát és kezdjük érteni, miért nem volt neki már annyi helyen maradás. Multkor Trisztánt mondta le és csak hosszas rábeszélésre és engedelmények mellett énekel. Este kisült, hogy semmi baja és kitűnően van disponálva. A fiatal tenorista nálunk igen hamar szerzett szimpátiákat, de éppen olyan könnyen el is vesztheti, ha ismert cseh tenorista minták szerint indulva, megrendítene az ő komoly művészetébe vetett hitünket.

(G-ly.)

— **A színházak újéve.** Az év fordulóját Thália népe is évről-évre meg szokta ünnepelni s ezen a napon a művésznép is felkeresi a maga vezérét, akik a művészet földjén kalauzolják, hogy szeretetöknök és tiszteletöknök kifejezést adjanak. Ez az üdvözlés a *Nemzeti Színház*-nál és a *M. Kir. Operá*-nál is az ideén ugy, mint tavaly — elmaradt. Az intendáns rendelkezéséből történt így, aki újév napjára el is utazott Budapestre.

— **A Vízszínház** művészgárdája délelött tizenegy órakor gyűlt egybe a színpadon, hogy üdvözölje *Faludi Gábor* igazgatót az újév alkalmából. *Ditri*

Mór művezető-igazgató egészen röviden, de meghatározóan közölte az igazgatóval, hogy a művészeti bizottság, melynek elnöke az igazgató, a művészeti személyzet nevében, Faludi Gábor igazgató válaszában többek között a következőket mondta:

A Vígyszínháznak fennállása óta legsikeresebb éve van mögöttünk az *Ocskay-év*. Azt hiszem, a múlt esztendővel joggal nevezhetjük így. Mindenha fényes fejezet lesz az a magyar színházművészet történetének. A szerző mellett a siker országlán-része barátom, Ditrői igazgató uré és az önkö, mert istenadta művészetük, odaadásuk és kötelezettségük gyümölcse volt ez. Fogadják érte mindnyájan hálás köszönetemet. A sajtó és a közönség folyton megnyilvánuló elismeréséből pedig merítsenek erőt az új esztendő nagy feladataira mert nagy feladat előtt állunk. Jelentősen idén át csakis magyar szerzők darabjainak előadását szervezzük és ha megszokták, pihenés nélkül tudásuk, munkásságuk és tehetségük legjavát fogjuk kívánni lelkesítő önköket az a tudat, hogy a mi világunkban az a legnagyobb dicsőség, amikor magyar színész magyar szerző művét viszi diadalra. (Zajos éljenzés.)

A Népszínház személyzete szintén lelkesen ünnepelte Porzolt Kálmán igazgatót. A személyzet nevében Szirmai Imre mondott beszédet, amelyben kiemelte azt a lelkes idealizmust, mely Porzoltot négyéves színházirányítása alatt vezérelte s biztosította őt a személyzet ragaszkodásáról és szeretetéről. Porzolt igazgató melegséggel hangon mondott köszönetet s kérte a személyzet odaadó támogatását a jövő esztendőre is.

A Magyar Színházban Leszkay András igazgató gyöngyölkedése folytán nem jelent meg a színházban s így elmaradt a tagok hivatalos üdvözlése.

Az Országos Színészegyesület hivatalnokai kara, élén Mészáros Kálmán igazgatóval, testületileg tiszteltgette Ditrői Mór, az egyesület elnökét. Mészáros meghatározó szavakkal üdvözölte Ditrőt, a magyar színészet önfeláldozó barátját, "akinek sok hálaival tartozik már rég a magyar színészek serege, de aki mindent betöltött most azzal, hogy a magyar ciklus megteremtve, ientem lobogtatja a magyar színházi irodalom zászlóját. Ditrői megköszönte a derék hivatalnokai karnak odaadó munkáját, amelyvel teljesen megkönnyítik az ő feladatait. Ami a magyar ciklust illeti, most még korai volna arról nyilatkoznia. Annyi bizonyos, ha sikerül, sokat fogunk róla beszélni, de ha nem akkor még többet — keseregni.

Az Országos Színészakadémia osztályai külön-külön tisztelegtek Váradi Antal igazgatójának.

A Vígyszínház színészközlője is megjelent Ditrői Mór igazgatótól s a növendékek nevében Virág Jenő tartotta az üdvözlő beszédet. Ditrői lelkes szavakkal köszöntö meg az óvátót.

Az Operaházban holnap, esztörtökön Eder Berta vendégfellépéssel a *proféta* kerül színpadra, melyet legutóbb 1900. május 19-én adták elő. A 3-ik felvonásban előforduló Radowa-táncot Schimidék G. és Cammarano lejtik.

Az Operaházban holnap, esztörtökön Eder Berta vendégfellépéssel a *proféta* kerül színpadra, melyet legutóbb 1900. május 19-én adták elő. A 3-ik felvonásban előforduló Radowa-táncot Schimidék G. és Cammarano lejtik.

Az Operaházban holnap, esztörtökön Eder Berta vendégfellépéssel a *proféta* kerül színpadra, melyet legutóbb 1900. május 19-én adták elő. A 3-ik felvonásban előforduló Radowa-táncot Schimidék G. és Cammarano lejtik.

Az Operaházban holnap, esztörtökön Eder Berta vendégfellépéssel a *proféta* kerül színpadra, melyet legutóbb 1900. május 19-én adták elő. A 3-ik felvonásban előforduló Radowa-táncot Schimidék G. és Cammarano lejtik.

Az Operaházban holnap, esztörtökön Eder Berta vendégfellépéssel a *proféta* kerül színpadra, melyet legutóbb 1900. május 19-én adták elő. A 3-ik felvonásban előforduló Radowa-táncot Schimidék G. és Cammarano lejtik.

Az Operaházban holnap, esztörtökön Eder Berta vendégfellépéssel a *proféta* kerül színpadra, melyet legutóbb 1900. május 19-én adták elő. A 3-ik felvonásban előforduló Radowa-táncot Schimidék G. és Cammarano lejtik.

Az Operaházban holnap, esztörtökön Eder Berta vendégfellépéssel a *proféta* kerül színpadra, melyet legutóbb 1900. május 19-én adták elő. A 3-ik felvonásban előforduló Radowa-táncot Schimidék G. és Cammarano lejtik.

Az Operaházban holnap, esztörtökön Eder Berta vendégfellépéssel a *proféta* kerül színpadra, melyet legutóbb 1900. május 19-én adták elő. A 3-ik felvonásban előforduló Radowa-táncot Schimidék G. és Cammarano lejtik.

Az Operaházban holnap, esztörtökön Eder Berta vendégfellépéssel a *proféta* kerül színpadra, melyet legutóbb 1900. május 19-én adták elő. A 3-ik felvonásban előforduló Radowa-táncot Schimidék G. és Cammarano lejtik.

Az Operaházban holnap, esztörtökön Eder Berta vendégfellépéssel a *proféta* kerül színpadra, melyet legutóbb 1900. május 19-én adták elő. A 3-ik felvonásban előforduló Radowa-táncot Schimidék G. és Cammarano lejtik.

pedig D'Amant Loé. Műsoron van még „A tekintetes ur” című nagyhatású cigánykupa, amelyet Baumann Károly cigánykísérettel ad elő.

Operaelőadás és Telefon Hírmondóban. Eder Berta k. a. vendégfellépései ma este Meyerbeer operája, a *Proféta* kerül előadásra a Magyar Kir. Operaházban. Ez előadás a Telefon Hírmondó összes állomásán keresztül hallható lesz, mert a Hírmondó azt teljes egészében közvetíteni fogja előzetes szórakoztatására. Az opera közvetítése után a rendes esti előadás következik, melynek keretében a legújabb híreket olvastatja fel a beszélő újság, majd még annak befejezte után 11 óráig cigányzene lesz hallható a kagylókön keresztül, melyet az Elite- és az Emke-kávéházból közvetít a Telefon Hírmondó.

Száz magyar színházi est.

Budapest, január 1.

I.

Ocskay brigadéros századik előadása.

Ocskay brigadéros századik előadásával megindult ma este a Vígyszínháznak száz estére terjedő magyar ciklusa. Megindult oly hatalmas hangulatok, a magyar érzések oly erőteljes fellángolása közepette, amelyek teljesen méltókat a magyar drámairodalom és színházi művészet történetében korszakos vállalkozásokhoz.

A mai estétől reményt meríthet a Vígyszínház és reményt meríthet a magyar drámairodalom, mert ezt az első estét a magyar ciklusnak minden túlzás nélkül a hazafiaság lelkesítő apológiájának mondhatjuk. Ahol a magyar lelkesedésnek olyan heve árad szét, mint ma este a Vígyszínház nézőtérén s ahol úgy lobog ki a szívek közül és a szemekből a magyar érzések lángja, mint ahogy ezt a magyar ciklusnak első előestéjén színről-színre látuk, ott bizalommal és reménységgel lehet nézni ennek a hazafias vállalkozásnak a sorsa elébe.

A Vígyszínház aranyosleher falai rég látták olyan díszes, előkelő közönséget, mint a ciklusnak ezen az első estéjén. S ez a minden zugában teli ház, mintha csak a magyar dicsőség letéteményesének tudta volna magát, odaadta szívét, egész lelkesedését ennek az estének. Alighogy a zenekar rázendített a nagy *Nyitányra*, a nézőtérén a magyar trikolor hármas színeiben kigyúltak a villamos lámpák, mire az egész házban tapsvihar zúgott végig...

Ezenközben Herczeg Ferencet, az Ocskay brigadéros szerzőjét ünnepelte a Vígyszínház igazgatósága művészgárdájának az élén. Csillag Teréz és B. Lenkei Hedvig kísérelték az ünnepelel szerzőt a színpadra, akihez Faludi Gábor, a Vígyszínház bérlet-igazgatója a következő beszédet intézte:

Ma, amidőn századosok játszódnak le „Ocskay brigadéros” jelenet-színpadunkon, amidőn századosok tapsolva végig a közönség az előadást és századosok lelkesül az „ezerszemű Caesar” a darabból kisugárzó igaz hazafias érzéseken, nem mulasztom el, hogy a Vígyszínház igazgatósága nevében üdvözlöm azt a férfit, aki a magyar színházi irodalomnak ezt a remekművét, a közönségnek ezt a művelőzetet, színházunknak ezt a dicsőségét szerzte.

Amidőn a Vígyszínház működésének egy — talán nagy hibátusa — új korszakába lép, amidőn hosszú időn keresztül csupán magyar író szava fog elhangzani e színpadról — ezt az új korszakot méltóbban meg nem kezdhetjük, mint annak a magyar írónak a művével, aki színházunknak a legnagyobb sikert és legnagyobb dicsőséget szerzte. Fogadjá ezt az albumot el nem múló halálnak és ezen igazi ünnepnapról való megemlékezésünknek jelölő.

Ezzel átadta a Vígyszínház igazgatóságának emléket, egy művészi sárma maroquin-bőr albumot, mely az Ocskay brigadéros száz előadásának színlapját tartalmazta.

Herczeg Ferenc az üdvözlésre a következő beszéddel válaszolt:

Az ember kedélyvilága lehet gazdag, az érzései kifejezésére mégis csak szegényes eszközök állanak a rendelkezésére. Ha egyen bánat, vagy nagy öröm ér bennünket, ha megnyertünk az életben egy ütközetet, vagy elvesztünk egy csatát, mindig hasonló lelkiállapot vesz erőt rajtunk: a meghatottság.

Bevallom, igen meghat és pillanatban a tudat, hogy az én vitéz kurucaim ma századosok fogják elmondani: „Ocskay brigadéros. Jó éjszakát!” A meghatottságomnak két oka is van. Az egyik a hálá érzése, a másik az öröm. Hálát érzök e színház igazgatóságára iránt első sorban azért, hogy megmutatta igénytelen személyemem, hogy milyen fejedelmi módon tudja megfizetni a magyar irodalmat. Hálát érzök továbbá a Vígyszínház igazgatóságára iránt, amiért olyan genialis éleslátással állította hadsorbba az én kurucaimat.

Hálával tartozom a tisztelt művészeknek, akik oly sikrázó és lángoló tűzzel és lelkesedéssel ölelték szívükre a színdarabomat. Hálával tartozom e színház munkásainak is, akik számos alkalommal bebizonyították, hogy a láng, amelyet fellobbantunkon sikerült, fölmelegítette az ő szívüket is. Azt mondtam, hogy meghatottságom egyik oka az öröm. Örömmel tölt el az a tudat, hogy a Vígyszínház milyen irrapanszerű módon vonta le a tanulságot Ocskay brigadérosból. E tanulság egy igazság, amely nem tőlem ered s nem is új. „A nemzeti érzésnek végül mindig győznie kell az idegen szemmel fölött.” Ozorócziának ha nem

is volt rokonszenves, meg kellett buktatnia Ocskayt, mivel Ozorócziában erős volt a nemzeti érzés, Ocskay pedig megragadta ezt az érzést.

A Vígyszínház irrapanszerű módon tette magává ezt az igazságot, midőn a mai estével oly vállalatba kezdett, mely tudommal pártalan a magyar színészet történetében. Ertem a száz magyar előadás tervét. Önök, t. barátaim, most hosszú és veszedelmes utra indulnak. Nem kívánok önöknek sikert, miként a bucsuzó jóbarátok szokták, én nem bucsuzom önöktől, hanem önökkel megyek. Osztozni kívánok az örömeikben is. Ha lesznek csalódásaik, azokból is ki akarom venni a magam részét. Nem tudom, mit hoz a jövő, de tudom, hogy egy nyereséges biztosan lesz a Vígyszínháznak merész vállalkozásából: a fényes örökös győzelem. Ezért engedjek meg, hogy a dicsőségés jövő hajnalán megváltotassam Ocskay szavait és így köszöntsem önöket: Kurucok — jó reggelt!

Zajos éljenzés volt a visszhangja Herczeg Ferenc beszédének. Ennek elcsöndesülését Hegedűs Gyula a Vígyszínház művészgárdája nevében egy jormail és társadalmilag egyaránt szép beszéddel üdvözölte az ünnepelel szerzőt:

Per amorem dei — szól hozzám Pyber vikárius — komédiás barátom, magyarázd meg nekem, miért ez ünnepi arcok, miért e gyülekezés, miért e hangos csöndesség?

Amióta hatalmas szellemidézőm parancsára megjelentem köztetek, nem láttam ilyen készülődést, ilyen komoly ünnepi arcokat, bár sok kurucádómsra jártam el veled, s nem egyszer örököttem mámorod lelet.

Szent atyám, ha úgy kívánod, ám legyen, megtudhatod, ha mellettem léssz, amikor időződdel szemtől-szembe álva elmondom az ünnepelel okát.

Beleegyezett.

Itt állunk ime mind a ketten, Pyber vikárius meg én.

A komédiás és szerepe. Ám szólok én! Mester — kinek parancsára megjelentek e deszkákon mult idők dicső fia, kinek intésére kuruc lovasok patkói alatt dübörgött a föld — köszönetek e komédiás-sereg nevében.

Mint az ő szószólójuk szeretném megfújítani a kuruc harsonákat és zengő szóval belekiáltani a világra mindazt, amit érzök, hogy visszahangozzák erkők, bercek mindazt az érzést, miknek lángja itt ragyog ez arcokon, — hogy ugy-e van eredmény? Ugy-e van dicsőség? Ugy-e tudunk mi mást is, ha van — ha lesz magyar drámairodalom!

Mester, — ki alapkövet tetted le annak az oltárnak, amely előtt 100 évtől áldozandó e színház, — köszönetek azok nevében, akiketől elváltasz a függő, mely századosor lebben fel ma sirvavigadó kurucraid előtt.

Szeretném a te „ezerfejű Caesarod” zugó tapsát is tulharsogva kikiáltani a világnak, ugy-e van magyar közönség százados száz estére, — s kisértő szavam a tömeg moraja, biztosan tudom — ugy van — ha van — ha lesz magyar drámairodalom!

Mester! E színház és színészgárdája egymással összeforr. Egy család ünnepe ez itt — a lebecsított függőny mögött.

Én ünneppen osztok e háznép apraja-nagyja.

Nevében én köszönetek.

Hódolatlán, hálánál, örök becsülésnél és szeretetnél nem adhatunk egyebet — s hogy büszkeségünk maradj minden időkre, téged szívünkbe zartunk s éretáblába véstük nevedet.

S hogy betoppantál ebbe a házba, ahova szerepenc, öröm és büszkeség lépett be veled, Pyber vikárius, im összetett kézzel mondja:

„Te Deum laudamus in saecula saeculorum. Amen.”

És a művészszemélyzet nevében egy gyönyörű palmaágot nyújtott át, melynek szalgájára a Vígyszínház tagjai írták nevüket!

Az üdvözlésre Herczeg Ferenc újra felelt és válaszában mély hatást keltett, mikor azt mondta, hogy szívéből óhajtja, hogy a magyar drámairodalomban olyanok kövessék, akiknek ő tédőkig sem ér fel s akikhez úgy tekinthetne fel, mint a havasokra.

Ditrői Mór, a száz magyar est szellemi szerzője szerény szavak kísérelében az összes vidéki színészek nevében gyönyörű ezüst babérkoszorút adott át, melynek egyes leveleire a vidéki színigazgatók nevei voltak ráírva. Molnár László a kolozsvári Nemzeti Színház művészgárdájának babérkoszoruját hozta el. A második és harmadik felvonás közt az egyetemi ifjuság reformpártjának egy küldöttsége nyújtotta át koszorúját. Az Otthon-kör szintén küldött koszorút.

Az ünneplés után, mely a lebecsított vasfüggöny mögött, folyt le, Jókai Mór prologusával kezdődött meg az ünnepelel előadás, melyet mai lapunk tárcarovatában egész terjedelmében adunk közre s amelyet *Tapolczai* Dezső lelkes tűzzel adott elő, mely átragadt a közönségre is. Zajos tapsok és éljenzések szakították sürin fölébe a magyar költő-király prologusát s mikor véget ért, a ház zugó tapsorkában tört ki. *Tapolczai* többször jelent meg a függöny előtt. *Jókai*-t is hosszasan hívták, de csakhamar híre terjedt a házban, hogy a magyar költő-király nem jöhethet el, mert gyöngyölkedik.

Ezután megindult az előadás, mely csupa lelkes hangulat és ünneplés volt. Minden felvonás után.

sokszor hívták a szerzőt és az ő kuruobrigádját: az *Ocskay brigádéros* összes szereplőit.

Az estének egy kedves epizódja is volt. A szinpadai ünneplés végével *Ditrői Mór* igazgató a szinpadra nyílt kis ültözőfolyosóra vezette *Herczeg Ferencet*. Ezen a folyosón az *Ocskay brigádéros* premierjének estéjén egy kampós szőget vertek volt a falba, melyre *Herczeg Ferenc* esténként ráakasztotta felső kabátját. Ezen a helyen egy kis emléktáblát illesztettek a falba egy arany kampósszöggel s a kis táblán magán a következő verscsokke díszelgett, melynek *Ditrői Mór* a szerzője:

E szőgre akasztá *Herczeg* a kabátját,
Mikor *Ocskay*-ját legelőször adták,
Kabátját századszor — aranyszögre tesszük,
A gazdját pedig szívünkbe szegjük.

A *Ocskay brigádéros* szerzője meghatottan olvasta a verscsokkét.

FŐVÁROS.

(*) A fővárosi községi realiskolák államosítása.

Wlassics Gyula kultuszminiszternek elhatározott szándéka, hogy a fővárosban lévő két községi realiskolát államosítsa. Annál is inkább, mivel a székesfőváros már évek óta kéri erre a közoktatásügyi kormányt. A miniszter komolyan foglalkozik most e tervvel s ez ügyben már eszmészerűt is váltott illetékes tényszókkal. Az államosítás módzatának kimerítő megállapítására pedig a közel napok egyikére értekezletet fog összehívni a kultuszminiszter. A főváros különben újabb memorandumot is adott be a minisztériumba ez ügyben.

TUDOMÁNY, IRODALOM.

○ **Huszádik Század.** A *Huszádik Század* című, kitűnően szerkesztett társadalomtudományi szemle új évfolyamának ma jelent meg az első száma. A tartalmas januári füzet magas nivót mutatja a cikkeik és tartalomjegyzéke: a panszlavizmus harca Európa ellen; *Vámbery Armin*óti; Az erkölös tukövetelése: *Somló Bódognó*ti; A párbaj Angliában és nálunk; *Vámbery Rusztemó*ti; A XX. század irodalmának pesszimizmusa: *Wildner Ödö*nti; Szemlék; Német könyv Magyarországól; Császári aesthetika; Képzőművészeti szemle! Téli tárlatok; A bécsi téli tárlatok; Szociálpolitikai szemle; Kortörténeti szemle. A maga nemében nálunk páralan folyóirat megrendelhető *Politzer Zs.* és fia könyvkiadóhivatalában (Kecskeméti-utca 4.) Előfizetési ár félre 8 korona.

Nyitlér.

Dr. FABINYI J.

specialista — volt kórházi szakorvos
rendel NEMÉ BETEGSÉGEK ellen
d. e. 9-3-ig; este 6-8-ig
Bpsten, Erzsébet-körút 12., főlelelet.

(Az e rovat alatt közlötöknek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

TÁVIRATOK.

Az újév a külföldön.

Bécs, január 1.

Délelött *ő felsége* fogadta a császári család itt időző tagjainak és később a legfőbb udvari méltóságainak szerenesekivánatait. Este ő felségénél családi ebéd volt, amelyen az uralkodóház tagjai voltak részt, köztük *Ferenc Ferdinánd főherceg* nevével, *Erzsébet Mária főhercegnő* völegényével, *Windischgrätz Ottó herceggel*, *Mária Krisztina főhercegnő* völegényével, *Salm-Salm herceggel*.

Berlin, január 1.

Az újév ünnepe alkalmával a királyi kastélyban letölték az udvari gyászt. A kastély kápolnájában tartott tünnepi isteni tisztelet után, melyen a császári családon kívül számos fejedelmi személy, Bülow bíróalmi kancellár és az összes főméltóságok résztvettek és néhány új csapatot zászlóinak felszentelése után a császári pár a palota főhertermében, nagy fogadást tartott. Déliben a nagykövetelek gratuláltak Vilmos császárnak és azután a császárnénak.

Péttervár, január 1.

Az évforduló alkalmából tegnap este grófi *Lambsdorf* külügyminiszternél nagyobb estély volt, amelyen a diplomáciai kar tagjai, a miniszterek és más kiváló személyiségek voltak jelen.

Páris, január 1.

Miklós cár *Loubet* köztársasági elnökhez Zarskoje Szelóból a következő táviratot intézte:

Az évforduló alkalmából a császárné meg én sulyt vetünk arra, hogy kifejezzük legjobbjabb kívánásainkat Franciaországnak és különösen önnek, elnök ur. A legkellemelebb emlékek között, amelyeket a lefolyt év nekünk hátrahagyott; különösen becses előttünk ama szép napok emlékezete, amelyeket a szép baráti és szövetséges országban töltöttünk.

Miklós.

E táviratra válaszolva *Loubet* elnök *Miklós* cárhoz táviratot intézett, amely azt mondja, hogy az elnököt mélyen meghatották a császár és a császárné jó kívánásai a barát és szövetséges Franciaország iránt. Franciaország, amely az uralkodópár legutóbbi látogatását hálás emlékezetében tartotta meg, örvendeni fog, ha a császári párnak egy újabb látogatása ezt a boldogító emléket állandóbbá fogja tenni.

Páris, január 1.

André tábornok hadügyminiszter *Kuropatkin* tábornok orosz hadügyminiszterhez táviratot intézett, melyben kifejezte a francia hadsereg szerenesekivánatait az orosz császári párnak.

Páris, január 1.

Loubet elnök ma délután az Elyséeben a diplomáciai kart fogadta. *Megre Lorenzelli* pápai nuncius, aki mint doyen a diplomáciai kar szerenesekivánatait tolmácsolta, beszédet mondott, amelyben dicsérettel és elismeréssel adózott a Franciaország által nemzetközi kérdésekben követett politikának és hozzátette, hogy Franciaország, mint a békülékenység és a méltányosság védője lépett be a XX. századba.

Loubet elnök köszönetet mondott a jókívánatokért és kifejtette, hogy igen kellemelesem érinti őt, hogy a köztársaság kormányának fáradozásait úgy méltányolják, mint ő óhajta. Szereneselenek érzi magát, hogy konstátálhatja, hogy a mult év az újve az az örökséget hagyta, hogy az összes hatalmaknak egyetértést, bizonyos hatalmaknak azonban szövetségük megszilárdítását és barátságuk megerősödését hozza. Az elnök azzal az óhajással fejezte be beszédét, hogy az egyetértés korszaka 1902-ben üdvösen tovább fejlődjék.

Róma, január 1.

Az iténi francia gyarmatnak az évforduló alkalmával történt fogadása alkalmával *Barrere* francia nagykövét beszédet mondott, melyben kifejtette, hogy a lefolyt év Olaszországra és Franciaországra nézve egyaránt gyümölcsöző volt, mert a két ország barátságos viszonyának megszilárdulása és kialakulása végelegessé vált. Megemlékezett az olasz flottának Toulonban való látogatásáról és *Loubet* elnöknek a genuai herceggel való találkozásáról és utait arra, hogy Olaszország és Franciaország kormányainak alig több mint négy év alatt sikerült a viszálnak vagy bizalmatlanságnak minden okát elhárítani az utból. Prinetti ékeszóló világossággal kimutatta, hogy Franciaország és Olaszország közt a félreértések korszaka, akár országterületekre, akár más vitális érdekekre vonatkoznak is ezek, az elmúlt idők, és hogy a két kormány nézeteiben teljes összhang uralkodik. E szerint Franciaország és Olaszország közt nem létezik többé földközi kérdése és ez a legbiztosabb záloga annak, hogy a két nagy latin nemzet jövője a testvéries barátság és a béke hosszú termékeny korszakát fogja meghozni. *Barrere* beszédét élénk tetszéssel fogadták.

Szófia, január 1. A szociál-liberális párt (Stambulov pártja) elhatározta, hogy támogatni fogja a Karavelov-kormányt. Alaplatan az a hír, hogy a pártnak két tagja belép a kabinetebe.

Amsterdam, január 1. A gyémántkőszőrölő telepek tulajdonosi elhatározták az összes munkások kizárását. A megkezdett munkálatok befejezése után a munkaadók nem fognak tovább dolgoztatni.

A délafrikai szabadságharc.

London, január 1. A *Standard* jelenti Pretóriából mult hó 31-éről: 200 boer betört a Svázi-öldre és megtámadta a svázi királynő székvarósát, Inkaminkraalt. A bennszülöttek csekély ellentállást tanúsítottak. Sokat megöltek közülük.

Briszsel, január 1. A quifontaini győzelem sokkal nagyobb volt, semmint angol részről jelentették. A boerok elfoglaltak az angoloktól három ágyút, 67 löszerekoszt, 2000 puskát, 150 élelmiszeres koscsit. Az angolok közül 240 ember halt meg és 390 katonára boerok fogságába esett. *Krüger* hétélőn az angol kormány egy titkos kiküldöttjét fogadta a békekötés tárgyában.

Argentína és Chile.

London, január 1. Diplomáciai körökben híre jár, hogy Chile és Argentína közt a konfliktus teljesen elsimult és a hétélőn angol részről előterjesztett jegyzőkönyvet mind a két fél aláírta.

KÖZGAZDASÁG.

Jubiláló bankigazgató.

— *Beck Nándor* ünneplése. —

Budapest, január 1.

Az utóbbi évek komoly gazdasági megpróbáltatásai, nehéz rázkódottásai közepette valóságos nyugvópont volt a budapesti pénzpiac nyugodt és biztos tartása. Hosszu során az esztendőknak az erők komoly konszolidálásával vértették magukat a budapesti pénzügyezetek a várható eshetőségekkel szemközt, tartalékokban, meg nem emésztett fölöslegekben bástyákat építettek maguk köré és így történt, hogy a szakadatlan gazdasági pangás megmaradhatott a lappangó válság pontján és nem rohanta meg az országot az egyetemes pénzügyi krízis csapásával. Az intézetek közepette is, amelyek a sanyaru gazdasági helyzetben mérlegeiket a korábbi jóvedelmesség vonalán tudták megtartani, előljárt a nagy tekintélyben és illusztris hírből álló *Magyar Jelzáloghitelbank*, amely munkájában és eredményeiben nemcsak hogy megállást nem mutatott, de közepén éppen a mindenekelt lenyűgöző letargiának, olyan tranzakcióit juttatott tető alá, amely messzeható jelentőségűnek bizonyult a magyar mezőgazdasági és kommunális hitelszervezet kiépítésében és fokozott mértékben csatolta be a magyar piac nagy erőbírását a nemzetközi konstellációkba.

Legutóbbi nagy cselekedete és nagy sikere ez a tranzakció madarasi *Beck Nándornak*, a Magyar Jelzáloghitelbank elnökének, aki java munkaerejében, a pénzügyi világban nagy tekintéllyel, a közéletben elismeréstől, országszerte tisztelettel övezetten holnap ünnepet ül, harminc esztendő fordulóját annak a napnak, amelyen vezérigazgatói minőségben a Jelzálogbank élére állott. Fiatal esztendővel, előretéréssel és nagy szándékokkal akkor, tisztos férfikorral, nagy tapasztalásokkal és egy sikeres pályán érzett megelégedéssel most, — *Beck Nándor* büszkén tekintet a műre, amelynek terebélyes fejlődése, sulya, céljaiban és eszközeiben egyaránt nagy stíljel elválaszthatatlanul össze van forrva az ő nevével.

Rendkívüli szereneseje, dicsősége is e férfunak, hogy hosszu során át az esztendőknak annak az intézetnek lehetett felelős intézője, lett utóbb elnöke, amelynek élén az elnöki polcon *Széll Kálmán* állott. A magyar miniszterelnök, aki pénzügyi téren elsőrangú európai tekintély és akit kormányzó hajlandósága is a pénzügyi téra felé vitt első minisztersége idején, legnevezetesebb alkotásai közé sorozza a Magyar Jelzáloghitelbank szervezetének a községi hitel megalapozásával való kiépítését. Valósággal átalakító hatása volt ezen a részen a Jelzálogbanknak, amely számos fontos és becses községi szükséglet kiállítását tévén méltányos feltételek mellett lehetővé, hatalmas lépésekkel vitte előbbre a városok, községek kulturális gyarapodását.

Magának az intézetnek és ez intézet körében *Beck Nándor* munkásságának kereteit állapítja meg ime ez a statisztika:

Madarasi *Beck Nándor* 1840. augusztus 15-én született Bács-Madarason, Bács-Bodrog megyében. Tanulmányainak befejezése után a *Kereskedelmi és Iparhitelintézet* szolgálatába állott, majd 5 évi működése után az *Anglo-Magyar Bank* osztályfőnökévé lett. Ez állásában találta őt a Magyar Jelzáloghitelbank részvényeseinek meghívása 1871-ben a vezérigazgatói polcra. A 31 éves fiatal ember nem rettent vissza az előtte álló feladattól, amely egy közhivatást szolgáló intézet megszilárdításában, az alapok biztos megteremtésében állott. Élete ezóta szorosán összefügg a Magyar Jelzáloghitelbank történetével.

A még fiatal, alig hároméves intézet sikeresen állotta ki a kezdet nehézségeivel járó megpróbáltatásokat, az 1873-iki nagy közgazdasági válságot és hazánk hiteltörténetében mindinkább nagyobb szerepet játszott. Olesó hitelt szerezni a magyar földbirtokos osztálynak, megszabadítani az uzeora veszedelmétől, lehetővé tenni a beruházásokat és ezzel az intenzív gazdálkodásra megadni a lehetőséget: ez volt a cél, amelyet a Magyar Jelzáloghitelbank olesó törlesztéses kölcsönével szolgált.

A kezdetben szerény eszközöket hatalmas apparátus váltotta fel, amikor 1881-ben az intézet nagy stílusban rekonstruáltatván, egy hatalmas tőkeerőjű francia pénzeszoport közreműködésével az ország vezető intézeteinek sorába lépett. Az igazgatóságban országos kitüntetések foglaltak helyet és az intézet elnöke *Szell Kálmán* lett, aki e tisztelet miniszterelnökké történt kinevezéséig, 1899-ig viselte, amikor is azt *töle Beck Nándor* vette át.

A Jelzálogbank fejlődésének történetére büszkén tekinthet a magyar közgazdaság. A bank részvénytőkéje akkor, amikor *Beck Nándor* a vezérigazgatói székét elfoglalta, névleg 2 millió forintot tett, de erre csak 25 százalékot, vagyis 500.000, későbbi kiegészítéssel 700.000 forintot fizettek be. Ma már 40.000.000 korona a Magyar Jelzáloghitelbank részvénytőkéje. 1871-ben a bank összes tartalékai csak 2000 forintot tettek ki, ma meghaladják a 30.000.000 koronát. A záloglevelek forgalma az 1870. évi végén 779.000 forintra rugott; a legutóbbi 1901. június 30-ikáról szóló kimutatás szerint a záloglevelek forgalma volt 153.095.200 korona, a községi kötelezők pedig 201.070.100 korona.

Ezek a számok mutatják, hogy a Jelzáloghitelbank mily rengeteg összeggel járult hozzá Magyarország hitelszükségletének kielégítéséhez és az ország fellendüléséhez. Két szempont az különösen, amelyből a Jelzáloghitelbank működését bírálni kell. Az egyik az, hogy ez volt az a bank, amely, mint már előbb mondottuk; *Szell Kálmán* kezdeményezésére a községi kötvényeket, a kommunális hitelt megteremtette és így lehetővé tette azt, hogy községek, városok, megyék, vízbiztosítási társulatok is fedezhessék a beruházásaikhoz megkívánt nagy kölcsönszükségletüket és így a közélet befektetések nagy tömege létesíthetők; a másik pedig az, hogy azokat az óriási összegeket, amelyeket a Jelzáloghitelbank évek óta a földbirtokosoknak és a községeknek rendelkezésére bocsáthatott, túlyomóan a külföldről hozta be és így lehetővé tette, hogy tőkészegény országunk is teljes mértékben részesüljön az országos hitel áldásaiban.

Beck Nándor érdeme az, hogy a záloglevelek és községi kötelezők külföldi elhelyezésének szilárd alapot, állandó piacot teremtett. Nemcsak a velünk közvetlen gazdasági relációban álló Ausztriában és Németországban vitte sikeresen keresztül e címletek elhelyezését, hanem Belgium, Svájc, Németalföld és különösen Franciaország tőkefeleslegét tudta állandó és gyümölcsöző elhelyezés céljaira Magyarországra bevonni.

Az utóbbi években vitte keresztül a 3/4 százalékos községi kötelezőknek a francia piacra való bevezetését és tavaly a bank nagyszabású alaptőkefelvételét, amely nagy pénzügyi tranzakció a francia pénzeszoport viszonyát ez intézethez még szorosabbra fűzte. A francia piaccal való ez a szoros kapcsolat elsőrendű és nagyfontosságú vivmány a hazai közgazdaság terén.

Ez utóbbi művelét nemrég játszódtott le. Részleteit feljuttatni tehát nincs miért. Tény azonban, hogy az idő, amelyben lejátszódtott, csak úgy kínálhatta a siker feltételeit, ha aki a munkát indította, hitelben és tekintélyben erősebbnek bizonyult maguknál a viszonyoknál. Ezt az erőt csak sok pozitív eredmény, rendületlen kitartás, bő tapasztalás, a forrásokkal való rendelkezés, az alkalmak helyes felismerése és a közbizalom termékenyítő hatalma adhatja meg. Minde szerencse birtokában ül madarasi *Beck Nándor* munkás évtizedek után ünneplő asztalhoz, amelyen ott találja híre és érdemei megszámlálhatatlan sok ismerőjének tisztelő üdvözlését.

Ipar és kereskedelem.

Első Leánykiszájitási Egylet mint szövetkezet. Mult évi december hóban 1108 jutalék rész iratott be és náaszjutalékok fejében 78.539 korona 86 fillért szettek ki. 1901. január 1-től december 31-ig beirt összes jutalékrészek száma 13.359 és a kifizetett náaszjutalékok összege 584.960 korona 12 fillér. Az intézet iennálása óta náaszjutalékok fejében 6.856.472 korona 84 fillért fizetett ki.

A felügyelő-bizottság, mint minden évben, úgy most december 31-én is déliben, a pénzkészlet és vagyonállomány rovancsolását megejtén, a következő tételeket találta és állapította meg: Ingatlanok 1.489.622 K. 16 f. Takarékbetétek 2.121.234 K. 57 f. 4/2% elsőrendű záloglevelek 3.332.033 K. 35 f. Kötvénykötelezők 300.161 K. 32 f. Pénzkészlet 42.335 K. 61 f. Összesen: 7.235.887 K. 01 fillér.

Napirend.

Napló: Csütörtök, január 2. Római katolikus: Makár ap. — Protestáns: Ábel. — Görög-oros: (december 20.) Ignác vt. — Zsidó: Tebbeth 23. — Nap ké: 7 óra 33 percek. — Nyugszik: 4 óra 2 percek. — Hold kél: éjjeli 12 óra 26 percek. — Nyugszik: délelőtti 11 óra 24 percek. **A miniszterelnök és belügyminiszter** fogad delután 4 órakor.

A honvédelmi miniszter fogad déli 12 órakor. **A igazságügyi miniszter** fogad délután 1 órakor. **A közoktatásügyi miniszter** fogad délután 4 órakor. **A képviselőház elnöke** nem fogad. **Nemzeti Múzeum.** Természettajzi tár. nyitva d. e. 9 órától délután 1 óráig. — Többi tárai 1 korona belépődíjjal megtekinthetők. **Országos Képző és metszetkiállítás** az Akadémiában zárva.

Iparművészeti múzeum délelőtti 9 órától d. u. 1-ig. **Teknológiai Iparmúzeum.** Nyitva délelőtti 9—1 óráig. **Művészeti Múzeum** (Kerepesi-ut 72.) délelőtti 9-től 1 óráig. **A földtani intézet** múzeuma (Stefánia-ut 14.) nyitva d. e. 10—1-ig. Belépődíj nincs.

Téli tárlat a Városligeti Múcsarnokban délelőtti 9 órától délután 4 óráig. Délután 6 órától éjjel 11-ig zenehangverseny, Belépődíj egy korona. **Állatkerti a Városligetben** nyitva egész nap. Belépődíj 60 fillér.

Titkos betegségek ellen

26 évi, részben katonasorvosi (a bécsi és budapesti katonakórházakban), részben magánorvos tapasztalatai után legmelegebben ajánlható

D^r. KAJDACSY,
v. cs. és kir. ezredorvos és kórházi főorvos

Electrotherapial rendelő-intézete
IV. Kigyó-utca 5. I. em. Klotild-palota
(Atjárom és lift használat).

A legelnyagotabb higycsőfolyásokat, legnyagosabb higyhólyagbajokat, bujakóros sebeket, eyphiliát, az önfertőztetés utóbjait

Elyengült férfierőt
az orvosi világ által legujjabban olyannyira felkeltett és hatásában páratlan sikert

Electro-Massage
vagy **Psychrophor**

által, magómléseket, nőknél fehérőlyást befokeendezés nélkül, a legmakacsabb bőrbetegségeket, valamint ifjúkori bünök következtében beállott ideg és onnek utókövetkeményeképp létrejött hásgonobajokat gyógyít a legujabb gyógy mód szerint alaposan és biztos, állandó sikerrel. Rendel: délelőtti 9 órától 4 óráig: este 7—8 óráig Nőknek egy mint férfiaknak külön de és kijárat Külön várótermek.

Levelekre díjtalanul azonnal válaszoltuk; esoleg gyógyszeréről is gondoskodva lesz.

Legszébb Legjobb Legolcsóbb
PAP, PAP, PAP

1 szeszálható vasgály 8 db	fr	1 acsi sodrony ágybetét	fr
1 kővashó matrac	10.-	1 tengerről matrac	4.50
1 rongg paplan	1.80	1 ágytakaró	1.50
1 szőnyeg	2.80	1 leősr	1.20
1 szőnyeg paplan	3.40	1 ablak kőper függöny	2.-
1 szőnyeg	2.80	1 szőnyeg	1.50
1 szőnyeg	4.80	1 szőnyeg	4.50
1 szőnyeg	8.50	2 ágy, 1 szőnyeg	5.50
1 szőnyeg	12.50	2 szőnyeg	12.-
1 szőnyeg	2.-	1 nagy szőnyeg	2.80
1 szőnyeg	1.80	1 szőnyeg	1.80
1 szőnyeg	2.50	1 szőnyeg	0.85
1 szőnyeg	5.50	1 szőnyeg	1.50
1 szőnyeg	1.80	1 szőnyeg	1.40
1 szőnyeg	4.80	1 szőnyeg	1.75
1 szőnyeg	7.80		

GICHNER JANOS
paplan, matrac és kővashó gyáros, szőnyeg, függöny, vasbőr stb. nagy raktár.

Budapest, VII. Erzsébet-körud 20.
Levegőket kívánatos ingyen és bérmentve küldök. Vidéki megrendelések pontosan eszközölnének, nem tovább árak kifizetésnek, vagy a pénz visszatérnek.

Országos Magyar Képzőművészeti Társulat.

Januártól kezdve nagyszabású újítást léptet életbe a Képzőművészeti Társulat. **Gazdagon illusztrált művészeti folyóiratot ad tagjainak ingyen.** A lap a magyar művészek legujabb és leggazdagabb munkáit reprodukálja egyszerű és színes sokszorosításban, minden füzetéhez tökéletes kivitelű mellékleteket ad, szövegében a magyar művészeti írók legjava ismerteti a mai és régi Magyarország művészetét. Kéthavonként egy-egy **60—80 oldalas füzetet** kap a Társulat minden egyes tagja. De még más előnyöket is nyújt tagjainak a Társulat. **Az illusztrált folyóiratot kívül** minden tag:

INGYEN látogathatja a Társulat összes kiállításait.

INGYEN kap öt belépő-jegyet a családja tagjai számára.

DÍJTALANUL vesz részt a Társulat sorsjátékában, amelyben évenként 20—30,000 K. értékű kép és szobor kerül kisorsolásra.

Szóval, aki belép a Társulat tagjai sorába, e négy illetményben **teljesen visszakapja a tagsági díjat.**

A belépés egyszerű bejelentéssel történik, amire felhasználható az oldalt álló szelvény.

A tagsági díj egész évre 20 korona.

Oly kicsiny összeg, amely éppen nem áll arányban a Társulat által nyújtott tömérdek kedvezményvel. Maga a társulati folyóirat előfizetési ára nemtagok részére 10 korona. A tagok ezt is teljesen ingyen kapják.

Itt kérjük levágni és beküldeni az Országos Magyar Képzőművészeti Társulathoz, Budapest, VI. Városliget, Múcsarnok.

Alulírott az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat rendes tagjai sorába lépek s a társulati alapszabályok 11., 12. és 13. §-ai értelmében kötelezem magamat az 1902. évtől számított legalább három éven át évenként husz koronát Budapestben a Társulat pénztárába befizetni. Kikötöm magamnak viszont mindazokat az előnyöket és jogokat, melyek ugyanazon alapszabályok szerint a Társulat rendes tagjait megilletik.

Hely és kelet:

Alíráás:

M. Kir. Operaház.
Csütörtök, 1902. január hó 2-án.
Eder Berta vendégfelléptével.

A prófeta.

Nagy opera 5 felvonásban. Zenéjét szerz. Meyerbeer. Szövegét írta Scribe. Fordították Egressy B. és Szerdahelyi I.

Személyek:
Leyden Broulik Oberthal Ney D.
Frides Eder Jónás Dálnoki
Berta Rotter Mathison Ney B.

Kezdeté 7 óraker.

NEMZETI SZÍNHÁZ.
Csütörtök, 1902. január hó 2-án.

Elektra.

Tragédia 5 felvonásban. Írta Sophokles. Fordította Csiky Gergely.

Személyek:
Nevelő Szacsavay Klytaemnestra Fáy Sz.
Orestes Mihályi Aegisthos Hetényi
Elektra Jászai Pylades Gézón
Chrysothemis Hegyesi

Kezdeté 7 1/2 óraker.

MAGYAR SZÍNHÁZ.
Csütörtök, 1902. január hó 2-án.

Csepürágók.

Nagy operett 3 felvonásban, 4 képen. Írta Maurice Ordonneau. Fordították Bálint Dezső és Makai Emil. Zenéjét sz. rztte Louis Gaeno.

Személyek:
Malicorne Mátrai Langcao Farkas
Adalada Almási Valangoujon Boross
Susanne Ledosky Valangoujonné Dóry
Ponsleuri Falásthy Etiquettes Szilágyi
Bingouin Daluoky Freddy Tomcsányi
Marion Margó Rigobin Delli

Kezdeté 7 1/2 óraker.

Színházjegyek, az Opera. Nemzeti- és Magyar színház összes előadásaira kaphatók és előjegyezhetőek **Bárd Ferenc és Testv.** zeneműkereskedésében Kossuth Lajos-u. 4. (Telefon 656) és Andrássy-ut 2. (Telefon 25-13) sz. a.

VIGSZÍNHÁZ.
Csütörtök, 1902. január hó 2-án.

Először:
Rontó Pál.

Regényes életkép 4 sz. aszban, énekekkel és táncokkal. Írta Follinus Aurél. Zenéjét részben írta, részben összeállított: Kun László.

Személyek:
Rontó Dávid Rónaszéki Bertuska Varga A.
Judith Rostagni Huszárkaplár Hegedű-
Pali Goth Hadik András Kallalczky
Muh Jónás Mátrai Erzsébet Halász II.
Antal Tapolczai Gvadányi Pény
Tóttasszony Nikó L. Benyovszky Fenyvesi

Kezdeté 7 1/2 óraker.

NÉPSZÍNHÁZ.
Csütörtök, 1902. január hó 2-án.

Katalin.

Eredeti nagy operett 3 felvonásban, egy változással. Írta dr. Béli Izor. Zenéjét szerzette Fejér Jenő.

Személyek:
II. Katalin Zilahné Mária Rózsa
Gr. Gurackij Szirmai Olga Nyári
Eranon Iván Szabó Télemaque Németh
Trojkov Fedor Tollagi Duplessis Kúry
Alekszej Nagy Anica Bojár
Sunderland Ujvári Gregor Kiss M.
Daeskov Havasi Tiszt Szerdahelyi

Kezdeté 7 óraker.

URANIA SZÍNHÁZ.
Csütörtök, 1902. január hó 2-án.

A hadsereg.
Kezdeté 7 óraker.

VÁRSZÍNHÁZ.
Csütörtök, 1902. január hó 2-án.

A bor.

Paraszt-vígjáték 3 felvonásban. Írta Gárdonyi Géza.

Személyek:
Baracs Imre Gyenes Eszter Gerő L.
Matyi Rozsahegy Gőre Gábor Ujházi
Baracsné Alsóegny Görené Vizváriné
Szunyogné Györgyné Durbinsz Vízvári
Rózi Ligeti Kacsa Faludi
Mihály Gabányi Bige Narcizsz

Kezdeté 7 óraker.

Petánovits
METROPOLE-SZALLÓJA

A téli kertben ma
Pongrácz Lajos Kolozsvárról
kitünő zenekara játszik.

Országos Magyar Képzőművészeti-Társulat.
TÉLI KIÁLLITÁS

a városi téri Műcsarnokban.
1901. nov. 15-től - 1902. január 15-ig
reggel 9-től 4 u. 4-ig
Csütörtökön esti 11-ig zeneestél y.
Belépődíj 1 korona. Vasárnap 1 órától 40 fillér.

FŐVÁROSI ORFEUM
Nagymező-utca 17.

Chung-Ling-Soo
a nagy kínai búvározó

Moracsanai. Az angyalvádasok. Tarka Szinpad.
A téli kertben reggel 6 óráig **Vörös Elek** cigányzenekara hangverseny.

Folies Moderne
Kerepesi-ut 63. szám.

Szenzációs
uj műsor.

Két pompás új bohózat.
Vasárnap délután mérsékelt helyáru előadás családi műsorral.

Somossy-Mulató
Király-utca 71. Igazgató: Somossy K.

Ma
a nagy
Everhats
a legújabb szenzáció

és az új januári műsor.

Holnap
La belle Maccarena
első fellépése.
Minden ünnep- és vasárnap két előadás.

HAGGENMACHER-féle
a söröző által palaeozozott

GÓLIÁT MALÁTA-SÖR
legkiválóbb söröző és tápláló ital.

Dr. Tóth János kir. kerék. törv. hit. végzés nyilatkozata: „A Haggenmacher-féle Góliát Maláta Sör, vegyészdiplomát alapján, (Málag magus extract és maláta-szőr) (Maláta) tartalma következtében a legkiválóbb maláta-sörök közé sorozom.”

Megrendelési hely:
Budapest, V., Kádár-utca 5. sz.

„Reuma-szesz”
orvosi tekintélyek által hit. ell. külszer. Bámulsatos gyors és biztos hatású, a test bármennyű fájdalmai, u. m. reuma, caus, ischias, köszvény, szagartás, szúrás, nyílhalás stb. ellen. Fog- és fejfájást 5 perc alatt megszüntet. 1 liter ár 1 korona, erősebb éveg ára 2 korona 40 fillér. Kapható a főváros és vidék összes gyógyszertárában, ugyancsak a kószító

Widder Gyula gyógyszerészmél
S.-A. Ujhelyi.
Főraktár: Török József gyógyszer. urnál Budapest, Király-utca 12. sz. és dr. Egger-féle gyógyszer. árt. „Nador”-hoz.

Színházak heti műsora.

	M. Kir. Operaház	Nemzeti színház	Vigszínház	Népszínház	Magyar színház
Péntek	Nincs előadás	A vörös áruló	Rontó Pál	Katalin	Csepürágók
Szombat	Carmen	A szerencse	Rontó Pál	Katalin	Csepürágók
4. u. Vasárnap este	Sába királynője	Karácsonyi álom	Ocskay brigadéros	Milliók a hó alatt	A gószák
			Rontó Pál	Kurucfurfang	Csepürágók

Nyomatott a „Pátria” irodalmi és nyomdai vállalat részvénytársaság körforgó gépén, Budapest, IX. Üllői-ut 25.

Dr. Csapó-féle törv. védett
MENTŐ sziklandóvén-
tea mint vér-
tisztító pá-
ratlan, gyökeresen
gyógyít bármily reu-
mátus, **gyomorsajt,** a teljes gyógyulás
kimaradhatatlan, doboz 2 kor. Dr. Csapó-féle
Erzsébet mellicsa a legkiválóbb házi-
sör v. évi mákos köbözés.
Fekedtség és melibajoknál doboz 10 fillér. = Főraktár:
L. U. M. droguistánál, Múzeum-körút 7/N. Budapest.

A Cervello tanár-féle
és az ehhez
IGAZOL „SALUS”
szükséges
bolilegzo-
készülék:
a melyet bel- és külföldi körházakban a **füdő- és lég-
szervek** bajainál kipróbáltak, **orvosai rende-
letre** minden gyógyszerárban kapható.
Prospektust és felvilágosítást bérmenten küld a
Nador-gyógyszertár
Budapest, Váci-körút 17.

Anámin Vércsegyenség!
VASPEPSIN-
SACCHARAT-
LIEBE Nincs gyomorfájás!
Nincs székrekedés!
Igyon izletes! Étvágygerjesztő!
Kapható gyógyszerárakban. - 500 grm. palack 3 kor.
J. Paul Liebe, Tetschen a D. Elbe.

Restitutionsfluid
Kwizda féle
Kwizda féle
Restitutionsfluid

Cs és szab. mosóvíz lovak részére.
1 öveg ára 2 korona 80 fillér. - 40 év óta az udvari istálló-
ban, a katonaság és magánok nagyobb istállóiban
használatban van nagyobb munkánál és-és utóerősíté-
sül, tisztamunkánál, inkább meveségénél stb., az időm-
lással kiváló munkára képesíti a lovakat. Csak a
lenyi védjeggyel valódi. Kapható Auszr. - Ma-
gyarországon valamennyi gyógyszerárban és
gyógyszertárban.
désében. Főraktár: Kwizda Ferenz János kerületi gyógyszerár,
Korneuburg, Bécs mellett. Cs és kir. osztr. magyar, román királyi
és bolgár fejedelemi udvari szállító.
Főraktár: Török József gyógyszer. árt. Király-utca 12. és
Andrássy-ut 26.

ÉN ZT
SORSJEGYEKRE
és
ÉRTÉKPAPIROKRA
(Visszafelezhető tel-
ezes szerinti kisebb
részekre) bármily
összeget igen
olcsón ad
Kováry Armin
bank- és váltó-üzlet
származásos-törvény.
IV. k. Ferenciek-ter 9
Gróf Cziráky-palota.

Maroni
(nemess gesztenye) igen nagy
és edem 3 kilogrammonként
2 kor. 30 fillért várn. és
költségmentesen házhoz szál-
litja:
Alexander Franz Mayer,
Triest.
Receptek az ebből készíthető
kitünő ételrekr ingyen mellé-
kelünk.

A ki hegedűt,
cimbalom, harmonikát, mecha-
nikai hangszereket, vagy zong-
orát akar venni, kérem ár-
jegyzéket Sternberg Armin és
Testvére cs. és kir. udv. hangszere-
gyártókhoz küldeni. Keresési-út 36,
mely egy minden ekkorú külső
illusztrált árjegyzéket küld tele-
jesen díjmentesen.

Zongora,
Kramer-féle, harmonika hangu, fo-
nyáron eladó. Megtekinthető
előtt 2-5-ig. Nefelejcs-utca
16. I. II.

Valódi Echo-Phono-
gráf, teljes felszereléssel
együtt 30 fr. gyönyörű meg-
zenésített hangok, drója frt
1.50, üres hangok drója 30 frt.
Sternberg Armin és Testvére
cs. és kir. udv. hangszeregyár-
tok Phonograph-családjában,
Károly-körút 12 (Kossuth-Lajos-
utca sarok) Zenapalota.

Mignon
fekete zongora, keresztúros,
kiváló minőségű, olcsón eladó.
Falu-utca 6. H. em. 12.

Elzálogosított
sorsjegyek

kiválthatnak és azokra
a legmagasabb kölcsön-
adatok vagy a napi árfo-
lyam szerint megvé-
tetnek és ugyanazok-
kat csekély navi rész-
letfizetés mellett vissza
leltízetés adom, a felesleget
pedig készpénzben ki-
fizetem. Kérem a zálog-
jegy teltudását.

Fleissig Sándor
bank- és váltóüzlet
VII., Erzsébet-körút 2.

Butor
csak jó minőségű.
Hálószoba, kredenc, szőnyeg-
dívany, asztal, szék, íróasztal,
könyvtörök, úri fotelok,
otomán, szalongarritura, tük-
rök, egy egynemű is, nagyon
olcsón eladó. Vidékre gondosan
csomagolva, biztosítva. Csak
VI., Gyár-utca 25. szám
Steinberger Manó
butoriparosnál.

Pianino
fekete keresztúros nagyon jó
és szép csak pár hónapig hasz-
nált újracsin. eladó. VI. ker.
Uj-utca 41. föld. 2.

Zongora
egész rövid szép hanggal jó
gyártmány olcsón eladó. Nagy-
mező-utca 19. III. 12.

Pianino
remek darab igen jó hanggal
olcsón eladó. IV. Korona her-
ceg-utca 8. szám az esernyő
útleben.

Rövid zongora
híres gyártmány kiváló hasz-
nált kellemes és szép hanggal
eladó. Lillom-utca 21. I. 8.

DÓCZI M.
cipész

Budapest legmegbízhatóbb
legnagyobb és legolcsóbb
cipő és csizma raktára
Kerepesi-ut 10.

Férfi posztó bőrrel. - 3.20
oroszálkál - 3.20
Női posztó bőrrel. - 3.20
Férfi bárnybőrrel 4.- női 3.50
Tart. férfi v. női csizma 3.-
Férfi borjúbőrű női - 3.-
Férfi borjúbőrű férfi - 3.20
Oroszák fűző v. csizma női 3.50
Férfi v. női box bőr fűző 3.50
Férfi chevreaux 4.50 női 4.-
Fűző csizma lakcsizma 1.90-1.60
Bőrözme 7.- hárbőrű 3.-
Árjegyzék, csomagolás ingyen.
Vidékre 5 frton felül frank.
Nem tartoz árut becsorélok.

VALÓ.
di francia külfellegessé-
gek (gumi és halhólyag,
ugyszintén összes női
övszerek) F. Berguerand
fils leghíresebb párisi
gyártó stolllegelőnyö-
sében beszereshetők:
POLGAR SANDOR-NAL
BUDAPEST,
VII., Erzsébet-körút 50
Részletes képes árjegyzé-
ket ingyen küldünk kértésre.
Ezen hirdetés beklédése
ostent 10% engedmény.
Kiváltgott: a „Budapesti
Napló”-ból.